

**ORTAÖĞRETİME DEVAM ETMEKTE OLAN ÖĞRENCİLERİN
SPORDA FAİR PLAY VE AHLAKTAN UZAKLAŞMA
DAVRANIŞLARININ FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ**

Tuğba Eriş

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ÖĞRETMENLİĞİ
ANABİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

ŞUBAT, 2020

TEZ TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren 6 ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Tuğba

Soyadı : ERİŞ

Bölümü : Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı

İmza :

Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı: Ortaöğretime Devam Etmekte Olan Öğrencilerin Sporda Fair Play ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi

İngilizce Adı: Study of Sports Fair And Study of Ethical Discrimination Behaviors in Different Variables of Secondary Education

ETİK İLKELER UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazarın Adı Soyadı: Tuğba ERİŞ

İmza:

JÜRİ ONAY SAYFASI

Tuğba ERİŞ tarafından hazırlanan “Ortaöğretime Devam Etmekte Olan Öğrencilerin Sporda Fair Play ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. İlyas OKAN

.....

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Ekrem Levent İLHAN

.....

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Üye: Prof. Dr. Baki YILMAZ

.....

Spor Bilimleri Anabilim Dalı, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi:

Bu tezin Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Selma YEL

.....

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Anneme, Babama

Ve Eşime...

TEŞEKKÜR

Araştırmam boyunca bana her konuda yol gösteren ve özverili davranan, bilgi ve tecrübelerinden yararlandığım, yardımını ve desteğini her an hissettiğim, kendisinden sadece akademik olarak değil her anlamda çok şey öğrendiğim danışmanım sayın Doç. Dr. İlyas OKAN'na teşekkürü bir borç biliyor, sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Yüksek lisans öğrenimime başlama zamanımdan ve araştırmam boyunca yanımda desteğini hiç esirgemeyen omuz omuza çalıştığım sevgili arkadaşlarım İlhami Emre ÇARDAK, Sevda AKBULUT İNAN ve Mehmet İNAN'a teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak, bana maddi ve manevi her anlamda destek olan, hayatım boyunca her an arkamda sonsuz desteklerini ve sevgilerini hissettiğim, her zaman güçlü hissetmemi sağlayan kıymetli ailem annem Fatma YENİ'ye, babam Hasan YENİ'ye ablam Sibel GÜNEY'e, kardeşim Ersin YENİ'ye ; bu süreci tamamlamamda emeği, desteği olan, en zor anlarda bile bana sabredip her zaman yanımda olan, beni cesaretlendiren, en büyük destekçim hayat arkadaşım Fatih ERİŞ'e teşekkür ediyorum.

**ORTAÖĞRETİME DEVAM ETMEKTE OLAN ÖĞRENCİLERİN
SPORDA FAİR PLAY VE AHLAKTAN UZAKLAŞMA
DAVRANIŞLARININ FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN
İNCELENMESİ
(Yüksek Lisans Tezi)**

**Tuğba Eriş
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
Şubat, 2020**

ÖZ

Bu çalışmanın amacı ortaöğretim öğrencilerinin sporda fair play ve ahlaktan uzaklaşma davranışlarının farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Bu araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ankara ilinde bulunan orta öğretim öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise, Ankara ili Çankaya ilçesindeki 605 öğrenci ve Ankara ili Bala ilçesindeki 426 öğrenci toplam 1031 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak katılımcıların demografik bilgilerini belirlemek amacıyla kullanılan Kişisel Bilgi Formu ve Boardley ve Kavussanu (2008) tarafından geliştirilen, Bahri Gürpınar tarafından (2015) Türk kültürüne uyarlanan 8 maddelik ve tek faktörlü "Sporda Ahlaktan Uzaklaşma Ölçeği Kısa Formu" ve Yakup Koç tarafından oluşturulan (2013) 22 maddeden oluşan "Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği" kullanılmıştır. Bu nedenle test seçimlerinde bağımsız iki grup ortalamalarının karşılaştırılmasında bağımsız örneklem t-testi kullanılırken, ikiden fazla bağımsız grup ortalamasının karşılaştırılmasında ise varyans homojenliği ve diğer varsayımların sağlanması halinde ANOVA kullanılacaktır. Değişkenler arasındaki ilişki katsayıları belirlenirken pearson korelasyon katsayısı kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, araştırmaya katılan öğrencilerin sporda ahlaktan uzaklaşma davranışları arttıkça sportmenlik davranış düzeylerinde de azalma olduğu tespit edilmiştir

Anahtar Kelimeler : Beden Eğitimi, Spor, Sportmenlik, FairPlay, Ahlak, Ahlaki
Uzaklaşma.
Sayfa Adedi : 76
Danışman : Doç. Dr. İlyas OKAN

**STUDY OF SPORTS FAIR AND STUDY OF ETHICAL
DISCRIMINATION BEHAVIORS IN DIFFERENT VARIABLES OF
SECONDARY EDUCATION
(Master Thesis)**

Tuğba Eriş

GAZI UNIVERSITY

INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES

February, 2020

ABSTRACT

Purpose of this study is to examine fair play in sports and moral deprivation behaviour of the secondary school student from angle of different variables. The scanning model is used in this research. The population of this research consists of secondary school students in the province of Ankara in 2018-2019 academic year. The sample of the study consists total of 1031 volunteer students whom 605 students in Çankaya district and 426 students in Bala district of Ankara. In study, One coefficient with 8 items 'brief verse of scale of moral deprivation in sports' which was developed Boardle and Kavussanu(2008), customized to Turkish Culture by Bahri Gürpınar (2015) , 22 items 'scale of fairplay conduct in physical education' which was designed by Yakup Koç (2013) and 'personal verse form' which was used to determined demographic information of participant as data collection tool were used. In the meantime, while grouping comparison in two independent groups independent sample t-test is used, in comparison of the mean of more than two independent groups which supplied variance homogeneity ANOVA be used. While determining the correlation coefficients between variables, Pearson's Correlation Coefficient is used. According to the results of research, it is detected that while moral divergence behaviors of the student who attend the study are increasing, fair play behaviours in sports are decreasing.

Keywords : Physical Education, Sport, Sportsmanship, FairPlay, Ethics, Moral Detachment.

Number of Pages : 76

Advisor : Doc. Dr. İlyas OKAN

İÇİNDEKİLER

TEZ TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELER UYGUNLUK BEYANI.....	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI.....	iii
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZ	vi
ABSTRACT	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
SİMGE VE KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Alt Problemler	3
1.4. Araştırmanın Önemi.....	4
1.5. Varsayımlar	5
1.6. Sınırlılıklar.....	5
1.7. Tanımlar	5
BÖLÜM II.....	7
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	7
2.1. Eğitim Kavramı.....	7
2.1.1. Eğitimin Tanımı	7
2.1.2. Eğitiminin Temel İlkeleri (www.meb.gov.tr).....	8
2.1.2.1. Genel Genellik ve Eşitlik.....	8
2.1.2.2. Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları	8
2.1.2.3. Yöneltilme	8
2.1.2.4. Eğitim Hakkı.....	9
2.1.2.5. Fırsat ve İmkan Eşitliği.....	9
2.1.2.6. Süreklilik.....	9
2.1.2.7. Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği.....	9

2.1.2.8. <i>Demokrasi Eğitimi</i>	9
2.1.2.9. <i>Laiklik</i>	10
2.1.2.10. <i>Bilimsellik</i>	10
2.1.2.11. <i>Planlılık</i>	10
2.1.2.12. <i>Karma Eğitim</i>	10
2.1.2.13. <i>Eğitim Kampüsleri Ve Okul İle Ailenin İşbirliği</i>	10
2.1.1.14. <i>Her Yerde Eğitim</i>	11
2.1.3. <i>Eğitimin Temel Amaçları (www.meb.gov.tr)</i>	11
2.2. <i>Beden Eğitimi ve Spor Kavramı</i>	12
2.2.1. <i>Beden Eğitimi ve Sporun Tanımı</i>	12
2.2.2. <i>Beden Eğitimi ve Sporun Önemi ve Amacı</i>	14
2.3. <i>Spor Kavramı</i>	18
2.3.1. <i>Spor Tanımı</i>	18
2.3.2. <i>Spor Etiği</i>	19
2.3.3. <i>Sportif Erdem (Fair-Play) Kavramı</i>	20
2.3.4. <i>Sportmenlik</i>	21
2.4. <i>Ahlak Kavramı</i>	23
2.4.1. <i>Ahlak Tanımı</i>	23
2.4.2. <i>Ahlaki Uzaklaşma Kavramı</i>	25
2.4.2.1. <i>Ahlaki Uzaklaşma Mekanizmaları</i>	26
BÖLÜM III	28
YÖNTEM	28
3.1. <i>Araştırmanın Modeli</i>	28
3.2. <i>Evren ve Örneklem</i>	28
3.3. <i>Veri Toplama Araçları</i>	28
3.3.1. <i>Kişisel Bilgi Formu</i>	28
3.3.2. <i>Sporda Ahlaktan Uzaklaşma Ölçeği</i>	29
3.3.3. <i>Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği</i>	29
3.4. <i>Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması</i>	29
BÖLÜM IV	33
BULGULAR VE YORUM	33
4.1. <i>Araştırmanın Alt Problemlerine Ait Bulgular</i>	33
4.1.1. <i>Öğrencilerin Okullarının Bulunduğu Bölgeye Göre Sportmenlik ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları</i>	33

4.1.3. Öğrencilerin Lisanslı Spor Yapma Değişkenine Göre Sportmenlik ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları	35
4.1.5. Öğrencilerin Spor Türü Değişkenine Göre Sportmenlik ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları	36
4.1.7. Ahlaktan Uzaklaşma ve Sportmenlik Puanlarına İlişkin Pearson-Korelasyon Testi Sonuçları	36
BÖLÜM V	38
TARTIŞMA VE SONUÇ.....	38
5.1. Tartışma.....	38
5.2. Sonuç	42
5.3. Öneriler	44
KAYNAKLAR.....	46
EKLER	54
EK 1. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu.....	55
EK 2. Sporda Ahlaktan Uzaklaşma Ölçeği.....	57
EK 3. Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği	58
EK 4. Ölçek İzni	59

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Standart Sapma ve Çarpıklık Basıklık Değerleri	30
Tablo 2. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Frekans Tablosu.....	30
Tablo 3. Araştırmaya Katılan Okullara İlişkin Frekans Analizler	31
Tablo 4. Okulların Bulundukları Bölgelere İlişkin Frekans Analizler	31
Tablo 5. Öğrencilerin Lisanslı Spor Yapma Durumuna İlişkin Frekans Analizler	31
Tablo 6. Öğrencilerin Spor Türüne İlişkin Frekans Analizler.....	32
Tablo 7. Öğrencilerin Okullarının Bulunduğu Bölgeye Göre Sportmenlik ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları.....	33
Tablo 8. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Sportmenlik ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları	34
Tablo 9. Öğrencilerin Lisanslı Spor Yapma Değişkenine Göre Sportmenlik ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları.....	35
Tablo 10. Öğrencilerin Spor Türü Değişkenine Göre Sportmenlik ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları	36
Tablo 11. Ahlaktan Uzaklaşma ve Sportmenlik Puanlarına İlişkin Pearson-Korelasyon Testi Sonuçları	36

ŞEKİLLER LİSTESİ

<i>Şekil 1.</i> Fair-Play için Yapılan Yazılı Değerlendirmelerden Elde Edilen Temalar	20
<i>Şekil 2.</i> Ahlaki uzaklaşma mekanizmaları	26

SİMGE VE KISALTMALAR LİSTESİ

Akt.	Aktaran
DFA	Doğrulayıcı Faktör Analizi
Ed.	Editör
KMO	Kaiser Mayer Olkin Değeri
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
NDK	Negatif Davranıştan Kaçınma
PDS	Pozitif Davranıştan Sergileme
SPSS	Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı
TDK	Türk Dil Kurumu

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, alt problemleri, araştırmanın önemi, varsayımları, sınırlılıkları ile ilgili bilgilerine ve tanımlarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

21. yüzyılın çeyreğini tamamlamaya yaklaştığımız şu zamanlarda, dünyadaki evrensel ortak insani değerlerin önemi hızla artış gösterdiği görülmektedir. Teknolojik gelişmelerin yoğun bir şekilde yaşandığı bu dönemde evrensel insani değerlerde, kanıksanmış ve benimsenmiş olması nedeniyle çok fazla değişiklik gözlenmemektedir. Bu değerlerdeki esaslar sabit olsa da tüm toplumlar gözlemlendiğinde, ekonomik refah yüksek olan milletlerde dahi istenen kişilik özellikleri ve ahlaki-etik değerlerin eğitim ve toplumsal refah açısından yeterli olmadığı olamadığı düşünülmektedir. Sosyal hayatı düzenleyen, kişiler arası iletişimi ve etkileşimi yapılandıran daha çok duyuşsal nitelikte olguları, ilk olarak çocuğun aile içerisinde değer aktarımı sürecine girmesi beklenir ve daha sonra okul tarafından çocuğun topluma uyum sağlayarak bu değerler çerçevesinde hareket etmesi beklenmektedir. Bu açıdan bakıldığında eğitimin önemi ortaya çıkmaktadır (Candan & Ergen, 2014).

Okullarda verilen eğitim çalışmalarının asıl amacı, fertlerin yalnızca zihinsel gelişimine katkıda bulunmak olmamalıdır. Eğitimde asıl amaç kişiyi bir bütün olarak benimseyip tüm yönleriyle gelişimini sağlamak olmalıdır (Siedentop, Mand & Taggart, 1986). Günümüz çağdaş eğitime bakılınca gerçekleştirilen eğitim ve öğretim faaliyetlerinde kişilerin zihinsel gelişimlerinin yanı sıra bedensel, duygusal ve sosyal gelişimlerinin de sağlanması önem arz etmektedir. Kişilerin gelişimlerinin bir bütün olarak ele alınması amacıyla çeşitli okullarda farklı dersler okutulmaktadır. Beden eğitimi dersi de bu derslerden biridir (Ünlü & Ayos, 2008).

Beden Eğitimi; eğitim sisteminin tamamlayıcı bir unsurdur. Bu bağlamda ferдин fiziksel aktiviteler sayesinde psikomotor, duyuşsal, bilişsel ve sosyal alanına yönelik bir çok gelişimine katkı bulunmaktadır. Eğitim yaşamı sürecince bu dersi özümseyen öğrencilerin gelişimi disiplinler arası geçişi kolaylaştıracak şekilde olmaktadır. Beden Eğitimi dersini bireylerin daha sağlıklı olmakta ve sosyal ortam içerisinde istenmeyen obezite, şiddet, madde kullanımı vb. kötü davranışların daha düşük seviyelere inmesine yardımcı olmaktadır (Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, 2009).

Beden eğitimi ve spor öğretimini etkileyen öğrenci-öğretmen arası ilişkisidir. Çünkü çocuklarda oyun merakı nedeniyle keşfedici duygularını geliştirmede, gençlerin de yetişkinlere yönelik tavırları hayat felsefesinin ve değer yargıları pekiştirildiği bir etkileşim söz konusudur. Bu nedenle beden eğitimi ve spor öğretmeni örnek bir yaşam çerçevesi için gerekli en uygun fikirlere örnek teşkil etmelidir. Beden eğitiminde, sportmenliğin gerçek anlamı ile birlikte bireysel farklılıklar ne kadar ön plana çıkarsa çıksın herkesin birbirine saygı duyma düşüncesi teşvik edilmelidir (Günay, 2019).

Sportmenlik kavramı ilk zamanlar bireylerin onuruna gösterilen saygı olarak kabul edilmekteydi. Daha sonra sporun her branşında ve her adımında dürüst olarak oyun oynamaya neden olan bir ahlaki prensip olarak kendini kabul ettirmiştir (Pehlivan, 2004). Spor kavramı içerisinde vurgulanan, eğitim ilkesi ve ahlak kavramı olarak kabul edilen sportmenlik; centilmenlik, hak, adalet, diğer canlılara saygı ve oyun kurallarına uyma gibi bireysel özellikleri içerirken kurallara uymama, yalan, hilebazlık gibi toplum gözünde kabul edilmeyen davranışları da reddettiği vurgulanmıştır (Yapan, 2007). Kısacası spor içerisinde sportmenlik kavramı sporcuları ahlaklı olmaya yönlendirmektedir.

Ahlaklı olma; ahlaki duygu, düşünce, yargı, tutum ve davranış bakımından yetkin ve en üst düzeyde olma durumudur. Ahlaki olgunluk; bireyin duygu, düşünce, yargı, tutum ve davranışlarındaki her türlü ahlak dışı davranışı vicdanın da yük olarak taşıyan mükemmellik düzeyidir. Ahlaki olgunluk düzeyi yüksek bir kişinin; sorumlu, güvenilir, adil, saygılı, kendini kontrol edebilen, empati yeteneği gelişmiş iyi bir insan ve tüm bunların ötesinde toplum içerisinde kanunlara ve kurallara uyan iyi bir yurttaş olması beklenir (Lickona, 1991). Toplum içerisinde yaşamı sürdürebilmek için yazılı olan hukuk kuralları ve yazılı olmayan ahlak kurallarına uyulması gerekmektedir. Bu kuralların ihlali karşısında birey ya cezalandırılır ya da toplum dışına itilebilir. Bireyin topluma uyum süreci aileden başlar eğitimle tamamlanarak devam eder. Eğitim bireyi yönlendirme durumudur ve asıl amacı,

öğrencileri topluma yaralı iyi bir vatandaş olarak yetiştirmektir (Hayat Ansiklopedisi, 1973). Eğitimde var olan formal ve informal öğretim eğitimin tüm dersleri için geçerlidir. Formal ve informal öğrenimin içerisinde beden eğitimi dersi müfredatı yazılı spor kuralları ya da yazısız ahlak kuralları çerçevesinde hazırlanan, bireyin topluma uyumunu en basite indirgeyen en önemli müfredattır. Böylelikle beden eğitimi dersinin olağan yaşama en yakın ders olduğunu varsayabiliriz. Bu durum da beden eğitimi dersi alan öğrencilerin toplum içerisinde uyumlu birer vatandaş olmaları ve ahlaki değer kazanmaları daha kolay olacağı düşünülür.

Bu çalışmanın ortaya çıkması beden eğitimi dersi alan "ortaöğretime devam etmekte olan öğrencilerin sporda fair play ve ahlaki uzaklaşma davranışları" oluşurken etkilendikleri farklı değişkenlerin neler olduğunun merak uyandırmasıdır.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, ortaöğretime devam etmekte olan öğrencilerin sporda fair play ve ahlaktan uzaklaşma davranışlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

1.3. Alt Problemler

1. Öğrencilerin Okullarının Bulunduğu Bölgeye Göre Sportmenlik ve Ahlaki Uzaklaşma Davranışları Farklılık Gösterir mi?
2. Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Sportmenlik ve Ahlaki Uzaklaşma Davranışları Farklılık Gösterir mi?
3. Öğrencilerin Lisanslı Spor Yapma Durumlarına Göre Sportmenlik ve Ahlaki Uzaklaşma Davranışları Farklılık Gösterir mi?
4. Öğrencilerin Bulundukları Sınıf Düzeylerine Göre Sportmenlik ve Ahlaki Uzaklaşma Davranışları Farklılık Gösterir mi?
5. Lisanslı Spor Yapan Bireyler İçin Bireysel veya Takım Sporunu Yapma Durumuna Göre Sportmenlik ve Ahlaki Uzaklaşma Davranışları Farklılık Gösterir mi?
6. Lisanslı Spor Yapan Bireyler İçin Maddi Kazanç Elde Etme Durumuna Göre Sportmenlik ve Ahlaki Uzaklaşma Davranışları Farklılık Gösterir mi?

7. Ahlaktan Uzaklaşma Puanı ile PDS, NDK ve Toplam Sportmenlik Davranışı Puanları Arasında İstatistiksel Olarak Anlamlı Bir İlişki Var mıdır?

1.4. Araştırmanın Önemi

Günümüzde bilgi ve teknoloji çağı olan, bilimsel ilerlemeler, teknolojideki gelişmeler ve yeni buluşlar, bir yandan fertlerin hayatını zenginleştirirken, diğer yandan ahlaklardan uzaklaşmalarına sebep olmuştur. Bilim ve teknolojideki bu gelişmeler, fertlerin hayatlarını kolaylaştırır da sorumluluğu üstlenmeyen, başkalarına saygı duymayan bireyler durumuna gelmelerine neden olmuştur. Basın ve sosyal medya da bu durumu kamçılamakta, tüketim çılgınlığını insanlara empoze etmekte ve bunu hayatın amacı durumuna getirmektedir. Bu nedenle ahlaki değerlerden uzaklaşan fertler, hayatın temel amacından da uzaklaşmaktadırlar (Turiel, 2002).

Ahlaki değerlerden uzaklaşan bireyler spor ahlakı konusunda da amaçlarından uzaklaşmışlardır.

Spor ahlakı kavramının bir bölümü olan Fair Play davranışının Yıldırım'ın 2002 de yaptığı çalışma da “Etik değerlere sahip yeni bir kuşağın yetiştirilmesine yönelik olarak, ilk ve orta öğretim çağı çocuk ve gençlerinin beden eğitimi derslerinde etik değerlerin kazandırılmaya başlatılması, geleceğin sporcu, antrenör, spor adamı, hakem, yazar ve seyircisinin bu topluluklar içinden çıkacak olması durumundan önemlidir.” Lakin yine Yıldırım'ın 2005 de yaptığı araştırmasında “20. Yüzyıl başlarından itibaren spor müsabakalarının ticarileşmesi, siyasileşmesi ve sportif başarının toplumda aşırı değer kazanması ile başlayan bu süreç, günümüze kadar, başta yüksek performans sporlarında olmak üzere, fair play kapsamındaki temel ahlaki tutum ve davranışların gittikçe değerini kaybetmesine ve “ne pahasına olursa olsun kazanma” düşüncesini öne çıkmasına sebep olmuştur demektir.

Spor ahlakının bir kavramı olan fair play ve ahlaki uzaklaşma davranışlar konusunda farklı değişkenleri inceleyen kuramsal araştırmalar yapılmış olsa da bu çalışmalar daha çok sosyal-psikoloji üzerine yapılmıştır. Sporda fair play kavramını ve ahlaki uzaklaşma davranışlarının birlikte ele alınarak yapılan çalışmalar ülkemizde güncel konu olarak çalışılmakta.

Günümüzde spora olan ilginin artması, bu ilginin beraberliğinde problemlerin de artmasına neden olmaktadır. Bu nedenle bu çalışmanın bu alana katkı sağlaması, problemlerin tespit edilmesi ve en aza indirilmesi açısından önem taşımaktadır.

1.5. Varsayımlar

Bu araştırmaya başlamadan önce, araştırmacı tarafından bazı varsayımlar yapılmıştır. Bu varsayımlar aşağıda ifade edilmiştir:

Araştırma konusu ile ilgili ulaşılabilen kaynaklardan elde edilen bilgilerin objektifliği en iyi şekilde yansıttığı varsayılmıştır.

Araştırmada yer alan örneklem grubunun evreni temsil ettiği ve evrenin görüşlerini yansıttığı varsayılmaktadır.

Araştırmanın veri toplama araçları araştırmanın amacını gerçekleştirebilecek nitelikte olduğu varsayılmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilerin veri toplama araçlarını içtenlikle ve uygun şekilde cevaplandırmış oldukları varsayılmaktadır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırmada bazı sınırlılıklar bulunmaktadır. Bu nedenle, araştırma sonucunda elde edilecek bulgular yorumlanırken, söz konusu bu sınırlılıklar göz önünde bulundurulmalıdır. Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda belirtilmiştir:

- a. Araştırma orta öğretime devam eden öğrencilerle sınırlandırılmıştır.
- b. Araştırma ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılarak oluşturulacak örneklem grubu ile sınırlandırılmıştır.
- c. Araştırmadan elde edilecek tüm bulgular, katılımcıların ölçme araçlarına verdikleri yanıtlarla sınırlandırılmıştır.
- d. Araştırma örgün öğretime devam eden ortaöğretim öğrencileri ile sınırlandırılmıştır.

1.7. Tanımlar

Toplum: Aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü (TDK, 2019).

Eğitim: Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme, terbiye(TDK, 2019).

Öğrenci: Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse, okul çocuğu, talebe, şakirt (TDK, 2019).

Spor: Bedeni veya zihni geliştirmek amacıyla kişisel veya toplu olarak gerçekleştirilen, bazı kurallara göre uygulanan hareketlerin tümüdür (TDK, 2019).

Beden Eğitimi ve Spor: Vücudu güçlendirmek ve sağlığı korumak amacıyla araçlı veya araçsız hareketler yapma, beden terbiyesi (TDK, 2019).

Fair Play: Kurallara ve karşılıklı hoşgörüyeye bağlı kalınarak oynanan oyun (TDK, 2019).

Ahlak: Bir toplum içinde kişilerin uymak zorunda oldukları davranış biçimleri ve kurallar (TDK, 2019).

Ahlaki Uzaklaşma: Bireyin saldırgan davranışı nedeniyle hissedebileceği psikolojik rahatsızlığı gidermek için giriştiği bir öz düzenlemedir (Bandura'dan aktaran Gezici Yalçın vd., 2015).

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde: Ortaöğretime devam etmekte olan öğrencilerin sporda fair play ve ahlaktan uzaklaşma davranışlarının farklı değişkenler açısından incelenmesine yönelik yapılan araştırmalar ile ilgili bilgi verilmiştir. Bu bilgiler: Eğitim kavramı; temel ilkeleri, temel amaçları, beden eğitimi ve spor kavramı; tanımı, önemi ve amacı, spor kavramı; spor etiği, sportif erdem (fair-play), sportmenlik, ahlak kavramı; tanımı, ahlaki uzaklaşma kavramı; tanımı, mekanizmalarıdır.

2.1. Eğitim Kavramı

2.1.1. Eğitimin Tanımı

Eğitim, kişinin davranışlarında yaşantıları sonucu oluşan kasıtlı ve istendik değişimlerdir (Ertürk, 1975, s. 12). Eğitim, kişilerin davranışlarında değişim meydana gelme sürecidir (Tyler, 1949, s. 4). Bireylerin ruhsal ve bedensel yönden gelişmesi ve daha sağlıklı hale gelmesini sağlamak için yapılan çalışmalardır. En geniş anlamıyla, bireyleri belirli amaçlar doğrultusunda yetiştirme sürecidir. Kişilerin yaşamları boyunca bilgi, beceri ve tutum kazanma sürecidir. Ya da başka bir ifadeyle kişilerin toplumla kurduğu etkileşim sonucu ortaya çıkan davranış değişiklikleridir (Kılıç, 2009, s. 2-6). Buna göre, kişileri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en faydalı yol eğitimidir .

Eğitim; bireyleri belli amaçlara doğrultusunda yetiştirme sürecidir. Bu süreçten geçen bireyin kişiliği değişir ve farklılaşır. Temel bir toplumsal olgu olmasının yanı sıra, aynı zamanda öğretim kurumlarında uygulanan bir teknik, öğretim etkinliklerinin bütünü, öğrenim, terbiye ve yetiştirme gibi anlamsal ifadeleri de barındırır. Böylelikle de eğitimin temelini oluşturan en önemli unsurun insan olduğu akla gelmektedir.

İnsanlar eğitimle her ne kadar ortak amaçlar nedeniyle bir araya gelseler de eğitimden en üst düzeyde fayda alınabilmeleri için bireysel farklılıklarına dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu sebeple de okullar eğitim sürecinin en önemli bölümünü oluşturmaktadır (Artut, 2001). Bu açıdan bireylerin davranışlarında değişim, farklılık meydana getirebilmek için öğretmenlerin, kişilerin yaşam ortamını düzenlemesi, neyi nasıl ve ne zaman öğretmesi gerektiğini planlı hale getirmesi gerekir. Eğitim sürecindeki planların devamlı olarak takibi ve irdelenmesiyle eğitim sistemi daha verimli hale gelmektedir (Fidan, 2012, s. 2-3).

2.1.2. Eğitiminin Temel İlkeleri (www.meb.gov.tr)

Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri Milli Eğitim Temel Kanunu'nda açıkça belirtilmiştir. Milli Eğitim Temel Kanununa göre Türk Milli Eğitiminin Temel İlkeleri;

2.1.2.1. Genel Genellik ve Eşitlik

Eğitim kurumları dil, ırk, cinsiyet, engellilik ve din farklılıkları gözetilmeksizin tüm insanlara açıktır. Eğitimde hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa ayrıcalık tanınamaz.

2.1.2.2. Ferdin ve Toplumun İhtiyaçları

Milli eğitim hizmeti, Türk vatandaşlarının ihtiyaç ve kabiliyetleri ile Türk toplumunun isteklerine göre düzenlenir.

2.1.2.3. Yöneltilme

(Değişik: 16/8/1997 - 4306/3 md.)

Bireyler, eğitimleri boyunca, ilgi, istidat ve kabiliyetleri ölçüsünde ve doğrultusunda farklı programlara veya okullara yönlendirilerek yetiştirilirler. Milli eğitim sistemi, her bakımdan, bu yönlendirmeyi gerçekleştirecek şekilde tasarlanır. Bu amaç doğrultusunda, ortaöğretim kurumlarına, eğitim programları içerisindeki hedeflere uygun olacak şekilde hazırlık sınıfları yerleştirilebilir.

2.1.2.4. Eğitim Hakkı

İlköğretimde okumak her Türk vatandaşının hakkıdır. İlköğretim kurumlarından sonraki eğitim kurumlarından vatandaşlar kendi ilgi, istidat ve kabiliyetleri doğrultularında faydalanabilirler.

2.1.2.5. Fırsat ve İmkan Eşitliği

Eğitimde herkese fırsat ve imkan eşitliği vardır. Maddi imkanlardan olmayan başarı durumu iyi olan öğrencilerin en üst eğitim kademesine kadar öğrenimlerine devam etmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve çeşitli yollarla gerekli yardımlar yapılır.

2.1.2.6. Süreklilik

Bireylerin genel ve mesleki eğitimlerinin yaşam sürecince devamlı olması esastır. Gençlerin eğitimi yanı sıra, yaşam ve iş alanlarına olumlu bir şekilde uyum sağlamalarına, yetişkinlerin de sürekli eğitimini devam ettirmeye yönelik gerekli tedbirleri almak da bir eğitim görevidir.

2.1.2.7. Atatürk İnkılap ve İlkeleri ve Atatürk Milliyetçiliği

(Değişik: 16/6/1983 - 2842/2 md.)

Eğitim sistemimizin her derece ve türü ile ilgili ders programlarının hazırlanıp uygulanmasında Atatürk inkılap ve ilkeleri ve Anayasada da ifade edilmiş olan Atatürk milliyetçiliği temel olarak alınır. Milli birlik ve bütünlüğün temelini oluşturmaktadır. Milli ahlak ve kültürümüzün bozulup yozlaşmasından milletimize has değerler ile korunup geliştirilmesine ve öğretilmesine önem verilir.

2.1.2.8. Demokrasi Eğitimi

(Değişik: 16/6/1983 - 2842/3 md.)

Güçlü ve istikrarlı, hür ve demokratik bir toplum dinamiğinin oluşması ve sürekliliği için yurttaşların sahip olmaları gereken demokrasi bilincinin, devlet yönetimine ait bilgi, anlayış ve davranışlarla sorumluluk duygusunun ve manevi değerlere saygının, tüm eğitim faaliyetlerinde öğrencilere kazandırılıp devamlılığı sağlanmaya çalışılır; ayrıca, eğitim kurumlarında Anayasada da ifade edilmiş Atatürk milliyetçiliğine aykırı siyasi ve ideolojik

fikirlerin empoze edilmesine ve bu nitelikteki günlük siyasi olay ve tartışmalar içerisinde bulunulmasına hiçbir şekilde izin verilmez.

2.1.2.9. Laiklik

(Değişik: 16/6/1983 - 2842/4 md.)

Türk milli eğitiminde laiklik esastır. Din kültürü ve ahlak öğretimi ilköğretim okulları ile lise ve dengi eğitim kurumlarında okutulması zorunlu dersler arasında yer alır.

2.1.2.10. Bilimsellik

Her derece ve türdeki ders programları ve eğitim metotlarıyla ders araç ve gereçleri, bilimsel ve teknolojik esaslara ve yeniliklere, çevre ve ülke ihtiyaçlarına göre sürekli farklılık gösterir. Eğitimde verimliliğin artırılması ve sürekli olarak gelişim ve yenileşmenin sağlanması bilimsel araştırma ve değerlendirmeler yardımıyla yapılır.

2.1.2.11. Planlılık

Eğitim, iktisadi, sosyal, kültürel ve kalkınma hedeflerine uygun olarak istihdam ilişkileri dikkate alınarak mesleki ve teknik eğitime ağırlık verilecek şekilde planlanır.

2.1.2.12. Karma Eğitim

Okullarda kız ve erkek karma eğitim yapılması esastır. Fakat eğitimin türüne, imkan ve zorunluluklarına bakılarak bazı okullar yalnızca kız veya yalnızca erkek öğrencilere ayrılabilir.

2.1.2.13. Eğitim Kampüsleri Ve Okul İle Ailenin İşbirliği

(Değişik: 25/6/2009-5917/17 md.)

Aynı alan içinde birden fazla örgün ve/veya yaygın eğitim kurumunun bir arada bulunması halinde eğitim kampüsü kurulabilir ve bunların ortak ihtiyaçlarını karşılamak üzere eğitim kampüsü yönetimi oluşturulabilir. Eğitim kampüsü bünyesindeki ortak açık alan, kantin, salon ve benzeri yerlerin işlettirilmesi veya işletilmesi kampüs yönetimince yerine getirilir. Bu şekilde elde edilen gelirler, kampüsün ortak giderlerinde kullanılır. Eğitim kampüslerinin

kuruluşu, yönetiminin oluşumu, gelirlerinin harcanması ve denetlenmesi ile bu fıkra da belirtilen diğer hususlar Maliye Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığınca müştereken hazırlanan yönetmelikle düzenlenir.

Eğitim kurumlarının amaçlarının gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak için okul ile aile arasında işbirliği sağlanır.

2.1.1.14. Her Yerde Eğitim

Milli eğitimin amaçları yalnız resmi ve özel eğitim kurumlarında değil, aynı zamanda evde, çevrede, işyerlerinde, her yerde ve her fırsatta gerçekleştirilmeye çalışılır.

2.1.3. Eğitimin Temel Amaçları (www.meb.gov.tr)

Araştırmalarda Türk Milli Eğitiminin genel amacı, Türk Milletinin bütün fertlerini,

1. Atatürk İnkılâp ve İlkelerine ve Anayasada da ifade edilmiş olan Atatürk Milliyetçiliğine bağlı; Türk Milletinin millî, ahlâkî, insanî, manevî ve kültürel değerlerini benimseyen, koruyan ve geliştiren; ailesini, vatanını, milletini seven ve daima yüceltmeye çalışan; insan haklarına ve Anayasanın başlangıcındaki temel ilkelere dayanan demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları özümsemiş, davranış haline getirmiş bireyler olarak yetiştirmek;

2. Beden, zihin, ahlâk, ruh ve duygu bakımından dengeli ve sağlıklı biçimde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, özgür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma ve devletine karşı sorumluluk duyan; yapıcı, yaratıcı ve verimli bireyler olarak yetiştirmek;

3. İlgi, istidat ve yeteneklerini geliştirecek gerekli bilgi, beceri, davranışlar ve birlikte iş görme alışkanlığı kazandırmak suretiyle yaşama hazırlamak ve onların, kendilerini mutlu kılacak ve toplumun mutluluğuna katkı sağlayacak bir meslek sahibi olmalarını sağlamak; böylelikle, bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun huzur ve mutluluğunu artırmak; öte yandan millî birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmaktadır .

2.2. Beden Eğitimi ve Spor Kavramı

2.2.1. Beden Eğitimi ve Sporun Tanımı

Milletlerin geleceği, yetişmiş ve yetişmekte olan gençlerin fiziksel ve ruhsal olgunluğunduk durumuyla alakalıdır. Uygarlık, kişiye verilen değer ve bu değerle bağlantılı olarak ona verilen eğitime dayanır. Eğitimden beklenen bireylerin, gizil güçlerini ve yeteneklerini keşfetmesini sağlayarak onları en üst seviyeye getirmesine yardım etmektir. Bireyleri fiziksel, zihinsel, duygusal ve toplumsal taraflarıyla bir bütün olarak yetiştirmek modern eğitimin esas amaçlarındandır. Modern anlayışa uygun olarak eğitimdeki amaçların gerçekleşmesi ancak bireyin, zihinsel eğitimi yanında fiziksel eğitimi ile sağlanır (Gökmen, 1988).

Beden eğitimi, belirli bir plan ve program doğrultusunda fiziksel hareketlerin yaşama uyarlanmasıdır. “Rutin yaşam ve iş hayatına ayak uydurmak, ulusal bilinç ve yurttaşlık duygularını kuvvetlendirmek niyetiyle yapılan planlamaların bütünüdür. Kişilerin sosyalleşmelerinde ve kendi benliklerini bulmalarında önemli rol oynar. Beden eğitimi, bireyin vücut ve ruh sağlığını korumaya, bedensel becerilerini geliştirmeye yönelik, çevresel koşullara ve bireyin ihtiyaçlarına göre değiştirilebilen, esnek kurallara dayalı, oyun, jimnastik ve spora dönük araştırma ve çalışmaların bütününe kapsayan geniş bir etkinliktir” (Kılıç vd., 2012; Ağbuğa & Aslan, 2010).

19. yüzyıl orijinal İsveç ve Alman jimnastik programlarının ötesinde içeriğin genişlemesi ile beden eğitimi, çocukların bir bütün olarak gelişmesini kolaylaştıran farklı öğrenme hedeflerine sahip bir içerik alanı haline gelmiştir (Naspe, 2004).

Klasik eğitimin esas amacı akademik disiplinlerdeki bilgileri çocuklara öğretmek çocukların bilişsel kapasitesini arttırmaktır. Beden eğitimi derslerinin klasik eğitimdeki amacı hijyen ve sağlıklı olmayı öğretmek, spor ve egzersiz de dahil olmak üzere fiziksel hareketin birçok şekli ve faydaları hakkında bilgi vermedir. Günümüzde toplumlar sağlıklı kuşaklar yetiştirmek için beden eğitimini genel eğitimin bir dalı, ayrılmaz bir parçası olarak görmelidirler. Onun içinde olayı bir devlet politikası olarak görüp fertlerin yaşamının her dönemini kapsayacak biçimde şekillenmesini sağlamalıdır. Özellikle okullar beden eğitimi ve sporun sevdirelmesinde ve uygulatilmasında önemli yer tutmaktadır.

Okul fiziksel aktivite çalışmalarının temelini beden eğitimi ve spor dersi oluşturur. Beden eğitimi ulusal standartlara uygun olan, planlı ve sıralı okul müfredatıyla uyumlu hale

getirilen akademik bir konudur. Beden eğitimi, öğrencilerin fiziksel beceri ve fiziksel uyum için motor becerilerini, bilgilerini ve davranışları geliştirmek için planlanmış bilişsel içerikli öğretim içerir. Okullarda sunulan beden eğitimi öğrencilere yaşam boyunca fiziksel olarak hareket edebilme yeteneğini ve bilincini oluşturmayı hedefler. Ayrıca beden eğitimi öğrencilerin:

- a. Fiziksel olarak aktivite düzeylerini geliştirmektedir.
- b. Akademik başarılarını iyi yönde arttırmaktadır.
- c. Öğrencilerin sınıfta olumlu yönde aktif olmalarını desteklemektedir.

Beden eğitimi için harcanan vakit artışı, öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkilemektedir (Michael vd., 2015).

Beden Eğitimi, bireyi birey yapan fiziki, ruhi ve zihni vasıfların olduğu yaşın ve genetik potansiyelin gerektirdiği verim gücüne ulaştırılması için, bedeni aktiviteler ve oyun yardımıyla yapılan faaliyetlerin bütününe denir (Şahin, 2005). Buna ek olarak, okullarda beden eğitimi, takım çalışması, fair play vb. aktarılabilen bilgi ve becerilerin geliştirilmesine, saygının oluşturulmasına, bedensel ve sosyal farkındalığın artmasına ve oyunun kavramı, kuralları anlayışının geliştirilmesine yardımcı olur. Bu bilgi ve beceriler disiplinler arası derslerde ve günlük yaşamda uyarlanabilir. Eğitim aşamasında asıl amaç sadece zihinsel özellikleri geliştirmek değildir. Çağdaş yaşama uygun olarak eğitimde esas amaçların uygulanabilir olması, öğrencinin zihinsel eğitimi yanında bedensel eğitimi ile sağlanır. Dolayısıyla oyun ve fiziki etkinlikler ve beden eğitimi dersleri çağdaş eğitim sisteminin vazgeçilemez bir parçası konumundadır (EACEA, 2013; Akdoğan, 2009).

Aynı zamanda beden eğitimi ve spor, sosyal bütünlük için bir laboratuardır. “Çocuklar her yıl paylaşma, kabiliyet, kavrama, değiştirme, diğerlerince belirlenen idealleri öğrenme, birbirini takip eden talimatları anlama, bağımsızlığı geliştirme, öğrenmeye saygı, işbirliği ve sorumluluk gibi toplum için önemli bireysel becerileri geliştirme ve hareketleri başarıyla tamamlamayı öğrenirler. Son yıllarda beden eğitiminin, pozitif sosyal davranışları artırdığını düşünen bireyleri yeni görüşlerle fikirleri desteklenmektedir. Son zamanlarda yapılan çalışmalar bu iddiaları desteklemektedir. aktiviteye aktif katılanlarda olumlu pozitif sosyal sonuçlar gelişirken aynı zamanda aktiviteyi seyreden bireylerde de sosyalleşme açısından olumlu yönde etkilene olmaktadır. Sportmenlik ve centilmenlik (fair play) kişinin hoşuna giden davranışları taklit etmesi ile başlar. Bu davranışlar öğrencilerde okula başladıkları ilk

yıllarında artış göstermektedir. Eğitciler, aktiviteyi planlarken tüm öğrencileri ayrı bireyler olarak görmelidir ve tüm öğrencilerin olgunluğa farklı zamanlarda erişeceklerini, sosyal ve fiziksel farklılıklar gösterebileceklerini göz ardı etmemelidir” (Yaylacı, 1998).

2.2.2. Beden Eğitimi ve Sporun nemi ve Amacı

Beden eğitimi; bireyin sinir kas koordinasyonunu alıştırma, fiziksel uygunluğunu artırmak, motor gelişimini desteklemek, sosyal-duygusal gelişimine katkıda bulunmak ve öğrenme yeteneğinin geliştirilmesine katkıda bulunmak, serbest zaman planlama ve değerlendirmeyi amacıyla yapılmalıdır. Bilerek ve isteyerek amaca uygun biçimde yapılan beden eğitimi programları çocuğun duygusal, toplumsal ve psikosomatik durumunu etkiler. Beden eğitimi kavramı, spor, oyun, dans, alıştırma ve yordayıcı hareketlerin tümünü içerir. Büyüme ve gelişmede etkili temel bir araç olan hareketler, kendi başlarına bir amaç değil. Beden Eğitimi; amacı ferdin tüm kişiliği ve bütünlüğünü geliştirme olan faaliyetler bütünüdür. Kültürleşme, toplumsallaşma ve vatandaşlık ödevidir (Yalçın,1995).

1965 yılında, Amerika Sağlık Beden Eğitimi ve Rekreatyon Birliği (ANAPHER), beden eğitimin 5 önemli amacını şöyle belirtmiştir:

- 1.Küçük ve genç bireylerin etkili ve becerikli bir şekilde hareket etmelerine yardımcı olmak.
- 2.Küçük ve genç bireylerin hareketi anlaması ve değerlendirebilmesi.
- 3.Harekete bağlı olan belli bilimsel durumların anlaması ve sonuca varılması.+
- 4.Fertler arasında daha iyi ilişkiler kurmak.
- 5.Organizmanın farklı sistemlerin yönlendirilmesi.

şiclovan (1979)’a göre ise, beden eğitimin genel amaçları şunlardır:

1. Bedenin bütün olarak büyümesi ve gelişmesi.
- 2.Asıl motorik becerilerin ve özelliklerin ortaya çıkarılması ve olumlu yönde değiştirilmesi.
- 3.Günlük yaşamlarında var olan olumlu ve ağdaş kişilik özelliklerin arttırılması.
- 4.Farklı spor kategorilerinin uygulanması için ilgi arttırılması.
- 5.Serbest, rekreatyon ve yarışma amaçlı olarak fiziksel aktivitelerin yapılması için ilgi odağı oluşturulması (Solmaz, 2006).

Var olan araştırmalara bakıldığında, zaman içerisinde beden eğitimin amaçları farklı şekillerde sunulmuştur. Türkiye’de eğitimin planlanmasından sorumlu olan devlet kurumu Milli Eğitim Bakanlığı beden eğitimi ve spor dersinin amaçlarını geniş bir yelpazede ele almıştır. Atatürk İlkeleri ve İnkılapları, anayasa, Milli Eğitim Temel Kanunu ve Türk Milli Eğitimi’nin temel amaçları ışığında; bireylerin gelişim durumları da göz önüne alınarak, Bireylerin kişisel ve toplumsal yönden sağlıklı, mutlu, iyi ahlaklı ve dengeli bir kişilik sahibi, yapıcı, yaratıcı ve üretken, milli kültür değerlerini ve demokratik hayatın temel ilkelerini benimsemiş bireyler olarak yetiştirilmeleri hedeflenmiştir (Hacısalihoglu, 2006).

Milli Eğitim Bakanlığı Talim Terbiye Kurul Başkanlığının 4.12.1987 tarih ve 232 sayılı kararı ile 1987–1988 eğitim öğretim yılından itibaren uygulanan Yayımlar Dairesi Başkanlığının 30.09.1997 tarihli “İlköğretim, Lise ve Dengi Okullar Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programlarında genel amaçlar şöyle belirtilmiştir.

- Atatürk’ün ve düşünürlerin beden eğitimi ve spor konusunda söyledikleri cümleleri özümseyerek açıklayabilme,
- Birey tüm vücut sistemlerini ve organlarını seviyesine uygun olarak güçlendirme ve geliştirebilme,
- Eklem ve Sinir-Kas koordinasyonunu uyumlu hale getirebilme,
- Vücudu iyi kullanarak İyi duruş alışkanlığı edinebilme,
- Beden eğitimi ve sporla ilgili temel bilgi, hareket , beceri ve alışkanlıklar oluşturabilme,
- Müzik ve ritim ile birlikte hareketler yapabilme,
- Halk oyunlarımızla ilgili bilgi ve becerileri benimseme ve bunları uygulama dönük hale getirme,
- Milli bayram ve kurtuluş günlerinin anlam ve önemini bilme, törenlere katılmaya arzusu gütmeye,
- İlk yardım ve temel sağlık kuralları ile ilgili bilgi, beceri, hareket ve alışkanlıklar sahibi olmak,
- Beden Eğitimi ve sporun sağlığa yararlarını özümseyerek, boş vakitlerini spor faaliyetleri ile aktif hale getirmeye gönüllü olmak,
- Temiz hava, doğayı sevme ve güneşten yararlanabilme,
- İşbirliği içinde hep beraber işin üstesinden gelebilme alışkanlığı edinebilme,
- Görev ve sorumluluk alma, liderlik, lidere uyum sağlayabilme.
- Özgüvenli olma, ani ve pratik karar verebilme,

- Dürüstçe oynama ve spor yapma, kazananı tebrik etme, kaybetmeyi özümseme, hile ve haksızlığın karşısında durabilme,
- Demokratik yaşamın gerektirdiği gibi yaşamayı öğrenebilme,
- Kamu yararına hareket edebilme ve koruyabilme,
- Beden eğitiminin özel amaçları şöyle sıralanabilir:
- Öğrencilerin ruhsal, fiziksel ve zihinsel gelişimlerine katkıda bulunmak,
- Sağlıklı olabilmek için yaşam kalitesini arttırabilme bilinci kazandırma,
- Yaşam kalitesini arttırabilmek için motor becerileri (cimnastik, kendini ifade edebilme, estetik gibi) geliştirecek fiziksel etkinliklere katılma isteği uyandırma,
- Doğru hareket etme ve düzgün postur alışkanlıkları kazandırma,
- Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin önemini özümseyebilme,
- Fiziksel hareketleri inceleyebilme ve yeni hareketler dizayn edebilme,
- Hayal kurma yeteneğini, kişisel yaratıcılık ve yapılandırmacılığını geliştirme,
- Hayat boyu bilerek ve isteyerek devamlılığı gelebilecek fiziksel etkinlikleri alışkanlık olarak kazandırma,
- Grup ve takım çalışmalarıyla başkaları ile sosyal ilişki kurarak olumlu bir işbirliği geliştirmeyi sağlamalı,
- Sorumluluklarını bilen iyi bir lider ve aynı zamanda iyi bir izleyici olabilmeye özellikleri geliştirme,
- Otoriteye saygı duyma, yeni kurallar geliştirme, kurallara uyma ve gidişata göre kuralları esnetebilme kabiliyetini kavrama,
- Diğer bireylere de onlara karşı dürüst, hoşgörülü ve saygılı davranmayı öğrenebilme,
- Kendini gerçekleştirme, güçlü ve zayıf yönlerini bilerek hareketlerini kontrol edebilme,
- Demokratik bir ortamda diğer bireyler ile mücadele etmek ,yenmek ya da yenilmek durumunu olgunlukla karşılamak deneyim kazanmak,
- Boş zamanlarını iyi değerlendirmeyi öğrenmek,

Bu amaçların her biri, bireylerin eğitim seviyelerindeki ilgi, ihtiyaç ve yeteneklerine göre daha belirgin ve ölçülebilir bir biçimde düzenlenebilir. Başka bir söyleyişle, bu amaçlar, davranış seviyesinde daha özel bir biçimde ifade edilebilir (Tamer & Pudur, 2001).

Öğretim kurumlarında beden eğitimi ve spor faaliyetlerinin ilk amacı, her kademedeki öğrencilere hayat boyu spor yapma alışkanlıkları kazandırmak ve spora yatkınlığı olan çocuk ve gençleri keşfetme olmalıdır. Bu bakımdan spor eğitimi devletler ve eğitim kuruluşları

açısından vazgeçilmez bir parçadır. Sürekli ortaya çıkan yenilikler, yaşam koşullarını ve toplum yapısını doğru orantıyla değiştirmektedir. Çağdaş düşünceye uyumlu olan eğitimin asıl amacını gerçekleşmesi için, bireyin yalnızca zihinsel eğitimiyle değil fiziksel eğitimiyle ilgilenmektedir. Bu açıdan, genel eğitimin bir parçası olarak okullarda okul öncesin eğitiminden başlayarak fiziksel eğitim yani bedenin sporla eğitimi, yaptırılmalıdır (DPT, 2001).

Okul programları içerisinde sadece belli konu ve becerilerinin öğrenilmesinden ziyade başka konulara da yer verilmelidir. Tüm yönleriyle gelişmiş ve sağlıklı bireylerin yetiştirilebilmesi için öğrencilerin, kendi özlüklerini yönlendirilebilen, disipline edebilen, sorumluluk duygusu kazandıran ve akıllı tercihler yapabilen bireyler olarak yetiştirmelerine de olanak verilmelidir (Hacısalıhoğlu, 2006). Bunun için de beden Eğitimi ve spor dersi öğretim programı'nın amacı; bireylerin yaşamları boyunca kullanacakları hareket becerileri, aktif ve sağlıklı hayat becerileri, kavramları ve stratejileri ile birlikte öz yönetim becerileri, sosyal becerileri ve düşünme becerilerini de kazanarak bir sonraki öğrenim kademesi için hazır bulunuşluklarının artması sağlanmalıdır. Bu amaç için, Beden Eğitimi ve Spor dersini alan öğrencilerin aşağıdaki program maddelerine ulaşmaları istenmektedir:

1. Farklı fiziksel faaliyetlere ve sporlara yönelik hareket becerilerini geliştirir.
2. Hareket becerileri ve ilkelerini, farklı fiziksel faaliyetlerde ve sporlar branşlarında kullanır.
- 3.Hareket becerilerini ve durumlarını, farklı fiziksel faaliyetler de ve spor branşlarında kullanır.
4. Kaliteli yaşamla ilgili fiziksel faaliyet ve spor kavramları ilkelerini açıklar.
- 5.Yaşam kalitesini arttırmak, sağlığını geliştirmek için fiziksel faaliyetlere ve spor branşlarına düzenli olarak katılım sağlar.
6. Beden eğitimi ve spor kavramı ile ilgili kültürel miras ve geleneksel değerlerimizi kavrar.
7. Beden eğitimi ve spor yardımıyla öz denetim becerilerini geliştirir.
8. Beden eğitimi ve spor yoluyla iletişim ve etkileşim becerileri, liderlik, adil oyun (fair play), sosyal sorumluluk, iş birliği, tabiata duyarlılık ve farklılıklara saygı durumlarını geliştirmesine yardımcı olur.

Birçok öğrenci ve velinin oyun, spor faaliyetlerinin okul programı içerisindeki gerçek değerinin ve beden eğitimi dersi hakkında yeterince bilgiye sahip olmadıklarından bu derse yönelik yaklaşımları farklıdır (Hacısalıhoğlu, 2006).

Ailelerin yanı sıra öğrenciler de öğrenme faaliyetinin yalnızca okuma, yazma, kalem ve kâğıt ile çalışarak gerçekleşmeyeceğinin farkına varmaları gerekmektedir. Bunların dışında sosyal aktivite olarak sunulan kamplar, geziler ve kırlarda, spor salonlarında ya da yüzme havuzlarında oynanan oyunlara ayrılan zamanların daha kıymetli olabileceğini de düşünmelidir. O nedenle, beden eğitimi dersinin amaçlarının öğrencilere, velilere ve toplumdaki diğer fertlere tanıtılması beden eğitimi öğretmenin ödevleri ve görevleri içerisinde (Hacısalıhoğlu, 2006).

2.3. Spor Kavramı

2.3.1. Spor Tanımı

Sözlük anlamı bedeni veya zihni geliştirmek amacıyla kişisel veya toplu olarak yapılan belli kurallar çerçevesinde uygulanan hareketlerin tamamı olan spor kelimesi aslen Latince kökenlidir (TDK, 2019). Latincedeki karşılığı birbirinden ayırtmak karıştırmak anlamı taşıyan ‘Disportere’ ya da ‘Deportere’ kelimesinden türemiştir. Zamanla evrimleşen kelime bugünkü ‘sport’ kelimesi şeklini almıştır (Atasoy & Öztürk Kuter, 2005, s. 13). Türkçe’imizde uluslararası dil uyumundan dolayı ‘Sport’ kelimesini zengin literatürüne eklemiştir, okunuşuyla aynı olarak ‘spor’ denmeye başlanmıştır (Atasoy & Öztürk Kuter, 2005, s.13).

Spor tek bireysel veya toplu olarak gerçekleştirilen, kendine özgü kuralları olan bir yarışmaya dayanan bedensel ve zihinsel yeteneklerin gelişimini gerçekleştiren eğitici ve eğlendirici etkinliklerdir. Spor, bireyin rutin yaşamına hareketli hale çevirirken elde ettiği kazanımları daha ileri seviyeye taşıyan, belirli kurallar çerçevesinde ekipmanlı veya ekipmansız yapılan aynı zamanda, bireysel veya takım halinde boş zaman faaliyeti kapsamı içinde veya profesyonel olarak, mesleki anlam taşıyan sosyalleştirici, topluluğu bütünleştirici ruh ve fiziki geliştiren rekabetçi, dayanışmacı ve kültürel bir disiplindir (Kılıcıgil, 1998).

2.3.2. Spor Etiği

Spor genel ifadeyle bir irade ve toplumsallaşma süreci olarak görülür. İrade diyoruz; çünkü inanların karakterlerini etkileyen bir araçtır. Dayanıklılığı ölçer ve tüm bedensel yetileri çalıştırır. Güçlenme arzusu ve zevki, kendini gerçekleştirme isteği, yenen ya da yenilen rakibe saygılı olma, bireyin takım halinde hareket etme isteği, bencilliğini yok saydığı bir alçak gönüllülük, çok hızlı bir koşunun, bir atlama çıtasının geçilmesinin ve en uzağa atmanın oluşturduğu dosimoloji öğeleri dürüstçe teslimiyet gerektirir (Tiryaki, 1981).

Kişinin “rol”üyle ilgili her hareket, temelini etik bir davranışla sergiler; Etik; kişinin hayatında her yaptığı, bir davranış, yani eylemdir (Kuçuradi, 1994).

21. yüzyılda dünya sporunda Fair-Play kelimesi ön sırayı almış olsa da Fair-Play Türkçe literatüründe birçok farklı şekilde yer almıştır. Günümüzde bir çok araştırmacı sporda erdemlilik , sporda etik ve sportmenlik gibi farklı kullanımlar sergilemektedir.

Spor etiği kelimesinin anlamını açıklamak için çok fazla kitap kurcalamak gerekir. Aslında etik kavramı spor içerisinde sporun bir dinamiği olarak ortaya çıkmıştır. (McNamee vd., 2006). Bu nedenle en basit anlatımıyla sporda etik kavramını sporda centilmenlik olarak vurgulaya biliriz. Spor da centilmenlik kelimesinin temelini Olimpizm düşüncesinin oluşturmaktadır.

Oлимпizm kavramının en temel düşünce felsefesi, yiğitlik, kendini aşma, yüce ruhluluk, bilgelik, ölçülülük ve özgürlük gibi özelliklere ilişkin olarak sportif erdemi bir yaşama ilkesi olarak benimseyen mükemmel sporcu oluşturma çabasıdır (Erdemli, 1992). Yapılan sporu izleyenler de en az yapanlar kadar yaptıkları ve yapacakları hareketleri icra ederken spor etiği açısından ahlak kurallarına ve Olimpizm felsefesine uygun olacak şekilde davranmalıdırlar (Erdem, 2002). Bunun için bireyler küçük yaştan itibaren sporda centilmenlik davranışını benimsemeli, Olimpizm felsefesini kavramalıdırlar. Ancak günümüzde görünen o ki ne pahasına olursa olsun kazanma hırsı olan bir sporcu, maddi manevi olarak tahrik olacak, spor yönetim organları ve olimpiyat ve olimpizim ruhunu kaybedecektir . Bu sporcunun davranışı kendi çıkarları için ahlaki değerleri yok saysa bile, sportif yönetim kuruluşları tarafından resmi olarak ortaya konulan sporun etik değerlerine aykırıdır (Manore vd., 2000). Bu nedenle sportif karşılaşmalarında, branş farkı aranmaksızın sportif erdeme uygun hareket eden sporcular toplum içerisinde ödüllendirilmektedir (Erdem, 2002).

2.3.3. Sportif Erdem (Fair-Play) Kavramı

Şekil 1. Çoknaz D., Atalay Noordegraaf M., Güler L. & Yoruç Çotuk M. (2010). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin olimpiik konulara yönelik farkındalıkları ve olimpiik kavramlara ilişkin değerlendirmeleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1264-1289.

Fair play kavramı yarışmalarda ahlaksal açıdan iyi ve kötü davranışlar için standart bir durum çerçevesinde ortaya çıkmıştır. Türkçede “sportif erdem” sözüne karşılık gelen, İngilizcenin kökeninde “Fair-Play” kavramının geçmişte bir birleşik sözcük olan fairness kelimesinden türediğı gözlemlenmektedir. Fairness kelimesi dürüst olmak, hakka saygı duymak, mertçe, dürüstçe insanlığa yakışır şekilde yaşamak demektir. Fairness kelimesi 19. yüzyıl başlarında İngiltere’de Gentleman’ın özellikleri arasındaydı. Gentleman (Türkçesiyle cesur, beyfendi kişi) yalnızca sporda değil, yaşamlarının her boyutunda Fairness’i gözetmek zorundadır. 19. yüzyıl Viktorya İngiltere’si, günümüz fair-play anlayışının temelini oluşturmaktadır, dönemin sürekli değişim yaşayan sosyokültürel yapısı fair play anlayışına şekil vermiştir (Yıldıran, 1992).

Fair-play, hakça, dürüst oyun, kurallara uyma, rakibe saygı gösterme, haksız avantajlar karşısında hakkı savunma, haksız dezavantajlardan yararlanmamaya ve en önemlisi ne olursa olsun yenmekten değil de rakiple oynanan oyundan zevk alma anlamına gelmektedir (Pehlivan, 2004).

Sporun esasını rekabet oluşturur. Amacında ise kazanmak vardır. Yalnızca ahlaklı ve adil bir oyunda yer almak ve kazanmak için fair-play ruhu gereklidir (Eitzen, 2006). Genel olarak

fair-playi üç anlamda ifade edilir. İlk olarak “iyi oyun” anlamı taşımaktadır. İkinci olarak ise “iyi oyunu ortaya koyacak ruh hali ve sporcuya uygun yakışan davranış şekli” olarak tanımlanmıştır. Son olarak ise “iyi oyunun ortaya çıkması için oyunda bulunan sporcuların yapmak zorunda oldukları davranış ve tutumlarının tamamı” olarak tanımlanmıştır. Bu durum Fransa da gelişen ve süregelen yıllarda sporda, oyun alanlarında ve sosyal yaşantıda “genel dürüstlüğü” olarak özümsemiştir (Erdemli, 1992).

Bu tanımlara bakılırsa aslında iki farklı fair-Play anlayışı ortaya çıkmıştır. Formel fair-play; kesin kuralları olan oyunları bu çerçevede gerçekleştiren ve bu kurallara uyma anlayışını kapsamaktadır. informel fair-play; yapma zorunluluğu olmayan, tam tersi sporda kuralların uygun gördüğünün ötesinde, sporcunun rakibi ile eşit şartlarda yarışma isteğini, rakibin maruz kalacağı haksızlıkları gidermek için çaba sarf etme, her durumda hakem kararlarına saygı göstermeyi, kendisi için ters olsa da hakemlerin doğru kararları almalarına saygılı olmayı, galibiyet ve mağlubiyette ölçülü ve anlayışlı davranmayı esas almaktadır (Baumann, 1994).

Fair-Play’in içeriği bakımından 1974 yılında Uluslararası Fair-Play Komisyonu tarafından oluşturulan içerik, bildirge tüm ülkelere ve spor örgütlerine gönderilmiştir. Bu içerik “kendine, rakibine, takım arkadaşlarına, müsabakanın hakemlerine, seyirci ve kamuoyuna saygıya unsurunu bir hayat felsefesi olarak fair-play tanımlanmıştır. Bu görüş, “her ne pahasına olursa olsun kazanmayı, başarılı olmayı kabul etmemektedir” tanımını benimsemektedir (Şahin, 1998).

Fair-play, aynı zamanda bir felsefedir. Sporun bize ve çocuklarımıza öğretmesini istediğimiz olumlu davranışlar ve hayata karşı verilmesi gereken olumlu mesajlar için, sporu tüm yönleriyle ele alarak özümsemişliğini işaret eder. Sporda “üst ahlak” düşünce “fair-play” ruhunu taşımak ile temsil edilebilir. Fair-play oyunlar esnasında oyuncu ve seyircilerin yalnızca oyun kurallarına uyum sağlamaları değil evrensel bir ahlaki tutum ve davranışları temsil eder (Tiryaki, 2006).

2.3.4. Sportmenlik

Sporcunun kişilik özellikler ve sportmence davranışları zaman içerisinde birbirinden ayrı konular olarak ele alınmaya çalışılmıştır. Ahlâka uygun davranış ya da etik olarak da kullanılan sportmenlik olarak ifade edilen davranış şekli bireyin standart olarak değer yargıları veya teorilerden ziyade, fikirlerini yansıtır (Kağıtçıbaşı, 2006).

Sportmenlik ; asil davranış sergilemek, iyi ahlâklı olmak, büyüğünü saygı duyan, küçüğünü sevgi gösteren, topuma faydalı davranışlar sergileyen bir birey olmak demektir . Asıl sportmen, ruhen ve bedenen kendisini bulmuş aynı zamanda hakkaniyetli davranan bireydir. Farklı hile ve oyunlarla alınacak galibiyeti yok sayar; iyi bir mücadele sonucunda yenilse bile yenilmenin tadını çıkarır ve bundan ders çıkarır. (Güllü & Güçlü, 2009). Wendell: “Kazandığında övünmeyi kısıtlamak, iyimser olmak, kibarca sevinmek kaybederken kendine hâkim olmak, kabullenmek sportmenliğin erdemleridir” demiştir. Sportmenlik, rakibin bireysel olarak inandığı doğrusunu uygulamasına fırsat vermek ve ona saygı göstermektir (Aras, 2013).

Sportmenliğin doğasında oyundaki tansiyonu yükseltmekten yerine tansiyonu düşürmek en büyük amaçtır .“Kaybetmeyi özümseyebilen ya da bahane uydurmadan mağlup olabilen, kural dışı davranışlarla kazanmayan ve rakibine iyilik, cömertlik ve nezaketle davranan kişi” olarak da denilebilir. Sportmenlik, sabır, samimiyet, kendini kontrol, cesaret, küçümsememek, kendine güven, başka bireylerin doğrularına ve fikirlerine saygı duyma, kibarlık, iyilik, onurluluk, ortaklık, asillik ve cömertlik gibi duygu ve davranışları sergilemeyi gösterir (Sakallı, 2001).

Sporcular birbirlerini fark etmeden faul yapıp yere düşürdükten sonra özür dileyip rakiplerine durumunu sorma, sporcuların her iki taraf oyuncularının da sağlığına tehlikeye atacak pozisyonlardan uzak durmaları, sporcuların rakibin durumunu ve güvenliğini düşünerek davranış sergilemeleri, hakemlerin hatalı çaldıkları düdüklüklerini düzeltmeleri, kurallara net bir şekilde uyulması sportmen davranışlara örnek olarak gösterilebilir. Antrenörler tarafından oyunculara kötü yönlendirilmemeleri haksız kazanç için maç esnasında önde bile olsalar önemli olan maçtan zevk almak ve güzel bir oyun çıkarmak durumu olmalı.

Bu durumda antrenörler kötü davranışlardan kaçınmaları yönünde bildirim yapmalı, belirlenen kurallara en net şekilde uyularak hareket edilmesi gibi bazı sportmence yaklaşımlar örnek olarak göstermeli (Erdemli, 2008).

Sportmence davranışta rakibe takımdaki sporcular ile birlikteliğin oyun için gereken davranışı uygun olarak sergilenmeli. Yarışmanın asıl amacı sporcuların sahip olduğu becerilerin karşılaştırılmasıdır.

Sportmenliğin fedakârlık olduğu, adalet ve dürüstlük düşünülerek yapılan davranışlardır. Buradaki asıl amaç ve güdülenme süreci başkası sporcular endişe duymaktır. Rakip

oyuncuya saygı duymak, yardım etmek, yeri geldiğinde alkışlayarak taktir ve teşekkür edecek tutum sergilemek önem arz etmektedir. Ünlü bir düşünür olan İmanuel Kant'ın deontolojik ahlâkıyla benzer özellikler vardır; fakat her şey için adalet ve sorumluluk amaç olarak görülemez. Amaç bir başkasının iyiliği olmalıdır (Tezbaşaran, 1996). Sportmenlik dışı davranışların ve kural dışı istendik davranışların artması ego ile birebir ilişkilidir. Kişinin saldırgan hareketleri ile egosu arasında ilişki vardır (Tavşancıl, 2002).

Kısacası sportmenlik davranışı, oyun sürecinde etik (doğru) tutumun tercih edilmesini gerektirir (Açıkada, 1993).

2.4. Ahlak Kavramı

2.4.1. Ahlak Tanımı

Ahlak kavramı belli başlı bir toplumun ve o toplumun içerisinde yer alan bireylerin yaşam mücadelesi verirken topluma uyum sağlamaları amacıyla oluşturulan kuralların bütünüdür (Hançerlioğlu, 1986). “Ahlak” kavramı batı dillerine Yunancadan bulunan “ethos” kelimesinden, Türkçe’ye de Arapça kökenli olan ve huy, mizaç, karakter anlamı taşıyan “hulk” sözcüğünden geçmiştir (Cevizci, 2002, s.3).

“Ahlak” kelimesinin Türk Dil Kurumu’nun Türkçe Sözlük (2009)’teki anlamı; “bir toplum içerisinde yaşayan bireylerin uymaları zorunlu olan davranış biçimleri ve kuralları ” olarak tanımlanır. Oğuzkan’ın; Eğitim Terimleri Sözlüğü (1981)’nde ise; “toplu olarak yaşayan bireylerin uymak zorunda bulundukları kurallı ve net eylemler ve davranışlar olarak belirtilmiştir. Herhangi bir bireyin içinde bulunduğu toplumsal çevrenin törelerine uyma yetisi olarak tanımlamıştır. Tanımlardan da anlaşılacağı üzere ahlak, belirli bir amaç doğrultusunda bir araya gelmiş bireylerin oluşturduğu ortak amaç gütmeye yöntemi olarak uyulması gereken kurallar ve töreler bütünüdür.

Dünyada bulunan topluluklar arasında yaşayan birçok bilim insanı tarafından ahlak kavramı içeriği açısından çok fazla çalışma yapılmış, araştırılmış ve tartışılmıştır. Fakat o kadar çalışmalarda olsa ortak bir kanıya varılamamıştır. Eğer ki ahlak kavramına has bir tanım gerekirse toplum içerisinde diğer insanlar için sorumluluk hissetme, diğer düşünceleri kenara bırakıp iyiliği düşünme, olumsuz düşüncelerden sıyrılıp pozitif düşünme olarak tanımlanır (Cesur, 2003). Kişinin insanlar ve diğer canlılarla oluşan münasebetini düzenleyip anlamlandıran norm, kural ve değerlerin tamamıdır. Ahlak bir toplumun kültürü etrafında

ortaya çıkmış, belirlenmiş, değer ve amaçların nasıl yaşatılıp onlara nasıl ulaşılacağını kanıksatan kurallar toplamı veya bir topluluğun belli bir zaman dilimi içerisindeki inanç, ilke, kural ve değerlerine göre geleneksel yaşam şekline denilebilir (Cevizci, 2002, s.3).

Gündüz'e göre ahlak, çok yakın ilişkiler içinde yaşayan toplumu ve o toplumda bulunan bireylerin iletişime geçme şeklidir. Ahlak kavramını etkileyen etmenler ortaya çıkartılmalıdır. Ahlak kavramının ana teması ise alışkanlık, töre, huy ve karakter gibi birçok içeriği barındırmaktadır (Gündüz, 2010).

Çitemel'e göre ahlak kişinin özünde var olan ya da yaşadığı süre boyunca hayatını etkileyen davranışların tümüdür. Bu yüzden kişi neyin haklı ya da haksız, neyin iyi ya da kötü, neyin doğru ya da yanlış olduğu varsayımını yapabilen ve bu varsayımla birlikte düşünerek uygulamaya dökebileceği olumlu davranışların bilinçli olarak seçilme sürecidir (Çitemel, 2010). Kişinin kendi kişilik yapısı içerisinde vereceği karar kendisine neyin doğru ya da yanlış olduğunu neyi yapıp yapmayacağını bunları bir süzgeçten geçirerek hal ve davranışlarına yansıtmasıyla ortaya çıkardığı kurallardır (Özeri, 2004).

Onat; ahlak bir takım kişisel özellikleri barınmakta ya da toplum içerisinde oluşabilecek hal ve hareketlerin doğru yönde ilerlemesi için oluşturulan davranışların tümü olarak nitelendirmiştir (Onat, 2011). Aslında yapılan çalışmaların ahlak kavramı açıklamalar karşısında iki durum üzerinde yoğunlaşmıştır; biri mizaç diğeri ise eğitime dayalı ortaya çıkan tavr. Mizaç davranışı sergilerken anlık verilen tepkiler hemen sinirlenen ya da basit bir olayda bile aşırı gülerken tepkiler vermek gibidir. Eğitime dayalı davranışlar ise öncelikle bilerek yapılır daha sonra alışkanlık haline gelir. Birey düşünceleriyle yaptığı hareketlerde hem kendisine hem de yaşadığı toplum için sorumluluk sahibi bir tutum sergilemelidir. Ahlakın ortaya çıkabilmesi için kişilerin toplum olarak var olmaları gerekir.

Sebebi ise ahlak, bireysel yargılar içerisinde toplum kabulü ile ve toplum içerisindeki etkileşimleri düzenlemek için oluşturulan unsurlardır (Güngör, 2003).

Kişiler topluma yönelik ya da bireysel düşünen hal ve hareketleri davranışa dönüştürürken değerler olgusunun dışına çıkmamayı ve davranışlarda ahlaki şekilde davranış sergilemeyi kişiliğe yansıtmayı özümsemelidirler (Şengün, 2008). Çünkü toplum ve o toplumda yaşayan kişiler arası iletişimlerde ve davranışlarında hep beraber oluşturduğu kuralların topluma faydalı olarak kendi bünyelerine ve toplu yaşamaya elverişli olup olmadığı şeklinde belirtilmesidir (Aydın, 2003).

Ahlak kavramı içerisinde toplum dinamiğini geliştirmek için ahlaki yargı ve ahlaki değerler ön plana çıkmaktadır. Ahlaki yargı; bir olay ya da durumun karşısında vereceğimiz tepkide iyi yada kötü, doğru ya da yanlış olup olmaması şeklinde diğer kişilere nasıl davranacağımız belirten zihinsel bir olgudur (Çileli, 1981). Ahlaki değer ise; öncelikle inanç ön plandadır. “Genel olarak doğru, iyi ve güzel şeklinde üç esası vardır, ana değerler olarak kabul görür.” Kabul gören bir duruma karşı kişinin gerçekleştirdiği hal ve hareketlerdir. Değerler kendi içinde birçok çeşitlere ayrılrsa da asıl amaç özünde iyi doğru güzel olan olgular olarak görülür (Aydın, 2003).

Kısaca ahlak kişiler arası ilişkilerin yani toplum için toplumun refahı ve huzurunun sağlanması adına oluşmuş zorunlu olan kavramlar bütünüdür. Ayrıca kişiden kişiye nesilden nesile aktarılan bir olgu olup eğitimle ehlileştirilerek bir sonraki kuşağa ahlaki kavramın aktarımı gerçekleştirilir (Tezcan, 1996).

2.4.2. Ahlaki Uzaklaşma Kavramı

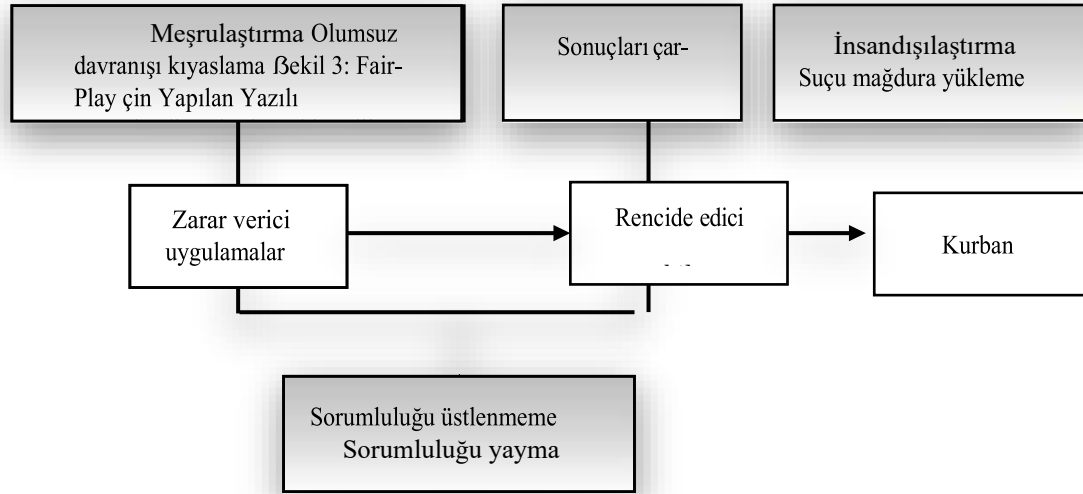
Kişinin ahlaki huy ve karakterinin oluşumunda en etkili çevre yakın çevresidir. Örnek verecek olursak bireyin ilk etkileşime geçtiği çevre ailesidir ve ailesindeki bireyler rol modeldir daha sonra öğretmenler ya da arkadaşlarıdır (Güngör, 2003).

Bireylerin davranışları şekillenmeye bebeklik döneminde iyi ya da kötü davranışlara maruz kaldıkları zaman başlar. Yeni doğmuş bir bebek dahi kendisine kötü şekilde davranan bireylerden kaçma hareketleri sergilerken iyi şekilde davranan bireylere yaklaşmayı seçer (Hamlin & Wynn, 2011).

Kötüden kaçınma ve iyiye yakınlaşma, bireyin yaşamında toplumla etkileşime geçtiği zaman pekiştirilmektedir. Bilhassa anne-babalar, çocuklarına neyin iyi/kötü olduğunu, neyi yapıp/yapamayacakları öğretmek amacıyla kullanmaktadır. Çocuklar diğer bireylere yardımda bulunmaya teşvik edilip cesaretlendirilirken, diğer bireylere hasar vermekten kaçındırılmaktadırlar. Bireyler, ahlaki değerlere sahip olmak için gayret gösterirken ahlak dışı davranışlardan ve onların yarattığı olumsuz durumlardan uzak durmaktadır çünkü, ahlâka uygun davranışlar tüp toplumlarda olumlu karşılanıp bireyleri yetiştirirken cesaretlendirilse de ahlaka dışı davranışlar toplumlar üzerinde reddedilmektedir (Sheikh & Janoff-Bulman, 2013).

Ahlâk dışı davranış sergileyen kişiler utanç duyma ve suçluluk hissetme vb. içsel olarak kötümser olmayı gerektirecek hislere kapılmaktadır. Bireyler bu durumdaki hislerin olumsuz hallerinden kaçınmak için değişik metotlar sergilemekteler. Ahlâk dışı davranış sergileyen bir bireyin söz konusu olumsuz hislerden kaçınmasının yöntemlerinden birisi de ahlâkî uzaklaşmadır (Sheikh & Janoff-Bulman, 2010). Bandura ve arkadaşları; ahlak dışı davranış sergileyen bireylerin kendilerinde oluşturduğu olumsuz hissiyatı yok etmek için kendilerince ahlaktan uzaklaşma mekanizması geliştirdiklerini varsaymışlardır.

2.4.2.1. Ahlaki Uzaklaşma Mekanizmaları

Şekil 2. Gezici Yalçın, M., Şenyurt, A. Y., Gültepe, B. & Çoşkun, H. (2015). Ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 309–332.

Ahlaki uzaklaşma “ahlâk dışı davranış da bulunan bireylerin sosyal ve bilişsel açıdan kendisini düzeltme çabaları” şeklinde tanımlanmaktadır. Ahlaki uzaklaşmaya göre, bireyler ahlak dışı davranış da bulunduklarında olumsuz düşünce ve hislere maruz kalmamak için ahlak dışı davranışlarını doğru ve haklı kabul ettirerek meşru hale getirmeye çalışmaktadırlar. Ahlâkî uzaklaşma, kişinin yaptığı saldırganlık gibi ahlak dışı davranış sonucunda ortaya çıkacak ve psikolojik anlamda rahatsızlık verecek utanç ve suçluluk duyma gibi duygulardan ve düşüncelerden kaçınmasına imkan veren bir kendince bahane bulma biçimidir. Ahlaki uzaklaşma sayesinde, başka bireylere yapılan zararlı davranışlar ve ahlak dışı eylemler bireyler tarafından normal olarak kabul görebilmektedir. Ahlâkî uzaklaşmanın sekiz farklı mekanizması vardır. Bunlar (Bandura vd., 1996);

1. Meşru hale getirme (Asıl hedefe giden yolda söylenen yalanın sakıncası bulunmamaktadır),
2. Olumsuz davranışı olumlu göstermek (Şakalaşmak amacıyla tokat atılabilir),
3. Olumsuz davranışı mukayese etme (Sinirini maldan çıkarmak birini dövmekten daha iyidir),
4. Sorumluluk kabul etmeme (Yalan söylemeyen adam yoktur),
5. Sorumluluğu genişletme (Çevreye duyarsız farklı bireylerde varsa sadece birine ceza verilemez),
6. Hareketlerin sonuçlarını çarpıtmak (Alay etmek onur kırıcı davranış değildir),
7. İnsan dışı davranış sergileme (Bazı kişiler hayvan gibi davranılmayı hakleder),
8. Kabahati mağdura yükleme (Tacize maruz kaldığına göre bunun oluşması için ortam hazırlamıştır),

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, güvenilirlik ve verilerin analizi ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada ortaöğretime devam etmekte olan öğrencilerin sporda fair play ve ahlaktan uzaklaşma davranışlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç bağlamında yapılan araştırma tarama modeli niteliğindedir. Karasar göre, tarama modeli var olan bir durumu olduğu şekli ile ifade eden araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2007, s.77).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2018-2019 eğitim öğretim yılında Ankara ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı bulunan 418 orta öğretime devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise, Ankara ili Çankaya ilçesindeki %58,7'si (605) öğrenci ve Ankara ili Bala ilçesindeki %41,3'ü (426) öğrenci toplam 1031 gönüllü öğrenci oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Ankara ilinde öğrenim orta öğretim öğrencilerinin öğrencilerin demografik özelliklerini ortaya çıkarmak için, öğrencilerin cinsiyeti, okudukları okulun bulunduğu ilçe, lisanslı spor yapması, spor branşı, takım ya da bireysel spor yapması ile ilgili sorulardan oluşmaktadır.

3.3.2. Sporda Ahlaktan Uzaklaşma Ölçeği

Boardley ve Kavussanu (2008) tarafından geliştirilen Sporda Ahlaktan Uzaklaşma Ölçeği Kısa Formunun Bahri Gürpınar tarafından (2015) Türk kültürüne uyarlanmıştır. Ahlaktan uzaklaşma mekanizmalarını ölçmek üzere geliştirilmiş ve Hiç Katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Biraz Katılmıyorum (3), Tarafsızım (4), Biraz Katılıyorum (5), Katılıyorum (6) ve Tamamen Katılıyorum (7) şeklinde puanlanan 7’li Likert tipi bir ölçektir. Ölçek 8 maddeli ve tek faktörlüdür. Sporda ahlaktan uzaklaşma tutumlarını ölçmeye yönelik maddelerin tümü olumsuz anlam taşımaktadır. Ölçekte ters puanlanmış madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar, sporcuların daha çok ahlaktan ayrıldıkları anlamına gelmektedir.

3.3.3. Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği

Koç (2013) tarafından orta okul öğrencileri için geliştirilen bu anket formu 22 maddeden oluşmaktadır. 5’li Likert tipi ölçek kullanılması benimsenmiştir. Dereceleme biçimi maddelerde yer alan davranışların sergilenme sıklığını ölçmeye yönelik olarak “(5) Her Zaman, (4) Çok Sık, (3) Ara Sıra, (2) Nadiren ve (1) Hiçbir Zaman” şeklinde sıralanmıştır.

Ölçek iki alt faktörden oluşmaktadır. Bunlardan birincisi “Pozitif Davranış Sergileme” (PDS) alt boyutudur ve ters kodlanmış olan 1, 2, 4, 7, 9, 11, 12, 14, 16, 19, 21. Maddelerden oluşmaktadır. PDS alt boyutu en düşük 11 puan alırken en yüksek 55 puan alabilmektedir. Ölçek puanı arttıkça pozitif davranış sergileme durumu da artmaktadır.

İkinci alt faktör ise “Negatif Davranıştan Kaçınma” (NDK) alt boyutudur. Bu alt boyut ise 3, 5, 6, 8, 10, 13, 15, 17, 18, 20, 22. Maddelerden oluşmaktadır. NDK alt boyutu minimum 11 puan alırken en yüksek ise 55 puan alabilmektedir. Ölçek puanı arttıkça negatif davranıştan kaçınma durumu da artmaktadır. Beden eğitimi dersi sportmenlik ölçeğinin bütün maddelerinin toplam puanları ise toplam sportmenlik puanını vermektedir. Bu değişken ise en düşük 22 puan alabilirken en yüksek 110 puan alabilmektedir. Ters puanlanmış maddeler ile diğer maddelerin toplam puanından oluşmaktadır.

3.4. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Ölçeklerden elde edilen verilerin istatistiksel analizi için SPSS 22.0 (Statistical Package for Social Sciences, Chicago, Illinois, United States) bilgisayar programı kullanılmıştır.

Araştırmada ilk olarak analizlerin uygunluğu ve varsayımların kontrolü için boş verilerin değerlendirilmesi ve normallik testi işlemleri yapılmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçeğe verilen yanıtların iç tutarlılığı Cronbach alpha (α) ile incelenmiş ve katsayı Ahlaktan Uzaklaşma Ölçeği için .97, Sportmenlik Davranışı Ölçeği için ise .99 olarak bulunmuştur. Ölçme araçları için öngörülen güvenirlik düzeyinin.70 olduğu (Tezbaşaran, 1996) dikkate alınırsa, iç tutarlılık kat sayılarının yüksek olduğu görülmektedir.

Yapılan tüm değerlendirmelerde istatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0,05$ olarak dikkate alınmıştır. Ölçeklere ait toplam puan dağılımı için çarpıklık ve basıklık değerlerine bakıldığında dağılımın normal olduğu tespit edilmiştir (Kline, 2005). Bu doğrultuda öğrencilerin cinsiyet, lisanslı spor yapma, spor türü ve liselerin bulunduğu bölge değişkenlerine göre ölçekten aldıkları puanlar arasında fark olup olmadığını belirlemek amacıyla verilere T-Testi, ölçekler arasındaki ilişkiyi belirlemek için ise Pearson-Korelasyon testi uygulanmıştır.

Tablo 1

Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Standart Sapma ve Çarpıklık Basıklık Değerleri

Ölçekler	N	Ss	Çarpıklık	Basıklık
Ahlaktan Uzaklaşma	1031	11,677	,997	,084
Sportmenlik	1031	30,314	,614	-1,442

Tablo 1’de Çarpıklık-Basıklık değerlerinin -1.5, +1-5 aralığında olduğu tespit edilmiştir (Kline, 2005).

Tablo 2

Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine İlişkin Frekans Tablosu

Cinsiyet	Frekans(N)	Yüzde(%)
Kız	534	51.8
Erkek	497	48.2
Toplam	1031	100.0

Tablo 2’de araştırmaya katılan öğrencilerin %51,8’i kızlardan oluşurken %48,2’si erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 3

Araştırmaya Katılan Okullara İlişkin Frekans Analizler

Lise	Frekans(N)	Yüzde(%)
Ankara Atatürk Lisesi	353	34.2
Kırkkonaklar Anadolu Lisesi	121	11.7
Bahçelievler Anadolu Lisesi	131	12.7
Kesikköprü F.G.Ç.P Anadolu Lisesi	153	14.8
Bala Anadolu Lisesi	68	6.6
Kemal Şahin M.V.T. Anadolu Lisesi	108	10.5
Afşar Çok Programlı Anadolu Lisesi	97	9.4
Toplam	1031	100.0

Tablo 3’te ankara ilinin Çankaya ve Bala ilçesinde bulunan Ankara Atatürk Lisesinden 353 (%34,2) öğrenci, Kırkkonaklar Anadolu Lisesinden 121 (%11,7) öğrenci, Bahçelievler Anadolu Lisesinden 131(%12,7) öğrenci, Kesikköprü Faik Güngör Çok Programlı Anadolu Lisesinden 153(%14,8) öğrenci, Bala Anadolu Lisesinden 68(%6,6) öğrenci, Kemal Şahin Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinden 108 (%10,5) öğrenci, Afşar Çok Programlı Anadolu Lisesinden 97 (%9,4) toplamda ise 1031 öğrenci katılmıştır.

Tablo 4

Okulların Bulundukları Bölgelere İlişkin Frekans Analizler

Liselerin Bulunduğu Bölge	Frekans(N)	Yüzde(%)
Çankaya Liseleri	605	58.7
Bala Liseleri	426	41.3
Toplam	1031	100.0

Tablo 4’te araştırmaya Çankaya bölgesinde bulunan liselerden 605 öğrenci (58,7) katılırken, Bala bölgesinde bulunan liselerden ise 426 (%41,3) öğrenci katılmıştır.

Tablo 5

Öğrencilerin Lisanslı Spor Yapma Durumuna İlişkin Frekans Analizler

Lisanslı Spor Yapma	Frekans(N)	Yüzde(%)
Evet	543	52.7
Hayır	488	47.3
Toplam	1031	100.0

Tablo 5’te araştırmaya katılan bireylerin %52,7’si lisanslı spor yapar iken %47,3’ü lisanslı olarak spor yapmamaktadır.

Tablo 6

Öğrencilerin Spor Türüne İlişkin Frekans Analizler

Spor Türü	Frekans(N)	Yüzde(%)
Bireysel	299	29.0
Takım	244	23.7
Toplam	543	52.7

Tablo 6’da Araştırmaya katılan ve lisanslı spor yapan bireylerin %29’u bireysel sporlar ile uğraşırken %23,7’si takım sporları ile uğraşmaktadır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, veri toplama aracı ile bulunan ve analizleri yapılan verilerin sonuçları ve yorumları yer almaktadır.

4.1. Araştırmanın Alt Problemlerine Ait Bulgular

4.1.1. Öğrencilerin Okullarının Bulunduğu Bölgeye Göre Sportmenlik ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Tablo 7

Öğrencilerin Okullarının Bulunduğu Bölgeye Göre Sportmenlik ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Okul Bölgesi	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Ahlaktan Uzaklaşma Puanı	Çankaya Liseleri	605	20.748	12.341	1.929	0.054
	Bala Liseleri	426	19.361	10.625		
Pozitif Davranış Sergileme Puanı	Çankaya Liseleri	605	28.814	15.802	2.203	0.028*
	Bala Liseleri	426	26.664	15.159		
Negatif Davranıştan Kaçınma Puanı	Çankaya Liseleri	605	29.092	15.239	2.216	0.027*
	Bala Liseleri	426	26.997	14.737		
Toplam Sportmenlik Puanı	Çankaya Liseleri	605	57.907	30.724	2.233	0.026*
	Bala Liseleri	426	53.662	29.579		

Tablo 7’de araştırmaya katılan öğrencilerin okullarının bulunduğu bölgeye göre t-testi sonuçları incelendiğinde, ahlaktan uzaklaşma ($t=1,929$; $p>0.05$) arasında anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Sportmenlik ölçeğinden almış oldukları puanlar incelendiğinde ise, pozitif davranış sergileme ($t=2,203$; $p<0.05$), negatif davranış sergileme ($t=2,221$; $p<0.05$) ve toplam sportmenlik ($t=2,923$; $p<0.05$) arasında ise anlamlı farklılık tespit edilmiştir.

Ortalama puanlar karşılaştırıldığında Çankaya bölgesinde bulunan liselerde öğrenim gören öğrencilerin Bala bölgesinde öğrenim gören öğrencilere göre puan ortalamalarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4.1.2. Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Sportmenlik ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Tablo 8

Öğrencilerin Cinsiyet Değişkenine Göre Sportmenlik ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Ahlaktan Uzaklaşma Puanı	Kız	534	20.863	11.727	1.9629	0.050
	Erkek	497	19.436	11.589		
Pozitif Davranış Sergileme Puanı	Kız	534	28.443	15.584	1.1065	0.269
	Erkek	497	27.370	15.548		
Negatif Davranıştan Kaçınma Puanı	Kız	534	28.513	15.135	0.6321	0.527
	Erkek	497	27.919	14.992		
Toplam Sportmenlik Puanı	Kız	534	56.956	30.406	0.8823	0.378
	Erkek	497	55.289	30.222		

Tablo 8’de araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre t-testi sonuçları incelendiğinde, ahlaktan uzaklaşma ($t=1,962$; $p>0.05$) arasında anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Sportmenlik ölçeğinden almış oldukları puanlar incelendiğinde ise, pozitif davranış sergileme ($t=1,106$; $p>0.05$), negatif davranış sergileme ($t=0,632$; $p>0.05$) ve toplam sportmenlik ($t=0,882$; $p>0.05$) arasında ise anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

4.1.3. Öğrencilerin Lisanslı Spor Yapma Değişkenine Göre Sportmenlik ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Tablo 9

Öğrencilerin Lisanslı Spor Yapma Değişkenine Göre Sportmenlik ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Lisanslı Spor Yapma	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Ahlaktan Uzaklaşma Puanı	Evet	543	14.928	7.761	-16.874	0,000*
	Hayır	488	26.014	12.509		
Pozitif Davranış Sergileme Puanı	Evet	543	23.235	13.285	-10.643	0,000*
	Hayır	488	33.145	16.259		
Negatif Davranıştan Kaçınma Puanı	Evet	543	24.442	13.127	-8.733	0,000*
	Hayır	488	32.438	15.946		
Toplam Sportmenlik Puanı	Evet	543	47.677	26.078	-9.801	0,000*
	Hayır	488	65.584	31.897		

Tablo 9’da araştırmaya katılan öğrencilerin lisanslı spor yapma değişkenine göre t-testi sonuçları incelendiğinde, ahlaktan uzaklaşma ($t=16,874$; $p<0.05$) arasında anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ortalama puanlar karşılaştırıldığında lisanslı spor yapan bireylerin ahlaktan uzaklaşma puan ortalamalarının yapmayan bireylere göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Sportmenlik ölçeğinden almış oldukları puanlar incelendiğinde ise, pozitif davranış sergileme ($t=10,643$; $p<0.05$), negatif davranış sergileme ($t=8,733$; $p<0.05$) ve toplam sportmenlik ($t=9,801$; $p<0.05$) arasında ise anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Ortalama puanlar karşılaştırıldığında iki alt boyut ve ölçek genelinde lisanslı olarak spor yapan bireylerin sportmenlik ortalama puanlarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

4.1.5. Öğrencilerin Spor Türü Değişkenine Göre Sportmenlik ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Tablo 10

Öğrencilerin Spor Türü Değişkenine Göre Sportmenlik ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Spor Türü	N	$\bar{X}$	Ss	t	p
Ahlaktan Uzaklaşma Puanı	Bireysel	299	14.725	7.7618	-0.672	0.502
	Takım	244	15.176	7.7702		
Pozitif Davranış Sergileme Puanı	Bireysel	299	22.862	13.075	-0.723	0.470
	Takım	244	23.692	13.552		
Negatif Davranış Kaçınma Puanı	Bireysel	299	24.153	12.907	-0.565	0.572
	Takım	244	24.795	13.410		
Toplam Sportmenlik Puanı	Bireysel	299	47.016	25.663	-0.653	0.514
	Takım	244	48.487	26.609		

Tablo 10'a araştırmaya katılan öğrencilerin spor türü değişkenine göre t-testi sonuçları incelendiğinde, ahlaktan uzaklaşma ($t=0,672$; $p>0.05$) arasında anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Sportmenlik ölçeğinden almış oldukları puanlar incelendiğinde ise, pozitif davranış sergileme ($t=0,723$; $p>0.05$), negatif davranış sergileme ($t=0,565$; $p>0.05$) ve toplam sportmenlik ($t=0,653$; $p>0.05$) arasında ise anlamlı farklılık tespit edilmemiştir.

4.1.7. Ahlaktan Uzaklaşma ve Sportmenlik Puanlarına İlişkin Pearson-Korelasyon Testi Sonuçları

Tablo 11

Ahlaktan Uzaklaşma ve Sportmenlik Puanlarına İlişkin Pearson-Korelasyon Testi Sonuçları

N=1031		Sportmenlik Toplam	Pozitif Davranış Sergileme	Negatif Davranış Sergileme
Ahlaktan Uzaklaşma Puanı	R	-,357**	-,718**	,637**
	p	,000	,000	,000

Tablo 11'de ahlaktan uzaklaşma ile toplam sportmenlik arasında ($r=-357$; $p=0,00$), negatif yönde anlamlı bir ilişki, pozitif davranış sergileme arasında ($r=-718$; $p=0,00$), negatif yönde

anlamli bir iliski, negatif davranis sergileme arasinda ise ($r=-.637; p=0,00$) pozitif yonde
anlamli bir iliski tespit edilmiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde, öğrencilerin cinsiyeti, okudukları okulun bulunduğu ilçe, sınıfı, lisanslı spor yapması, spor branşı, takım yada bireysel spor yapması, spor branşından maddi kazanç elde etmesi, spor branşınıza uygun başarı hedeflerin, sporda ahlaktan uzaklaşma ölçeğine ve cinsiyeti ve beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeğine ait bulguların tartışmasına, elde edilen sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma

Bu araştırmada, Ankara İlindeki ortaöğretime devam etmekte olan öğrencilerin sporda fair play ve ahlaktan uzaklaşma davranışlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi yapılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %51,8'i kızlardan ve %48,2'si ise erkek olmak üzere 1031 öğrencinin gönüllü katılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Araştırmamızda okulların bölgelerine göre ahlaktan uzaklaşma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin okulların bölgelerine göre toplam sportmenlik puanlarının ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin sportmenlik davranışları cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılık göstermediği tespit edilmiştir. Öğrencilerin ahlaki uzaklaşma davranışları cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılık olmadığına ulaşılmıştır. Öğrencilerin sportmenlik davranışları ve ahlaktan uzaklaşma davranışlarında lisanslı spor yapma durumuna göre anlamlı derecede farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ahlaktan uzaklaşma hem PDS puanı hem NDK puanı hem de toplam sportmenlik puanları ortalamaları, spor türüne göre anlamlı derecede farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır. Ahlaktan uzaklaşma puanı ile toplam sportmenlik puanı arasında zıt yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Çavdar (2019) kadın futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve sporda ahlaktan uzaklaşma davranışları incelemek üzere yaptığı çalışmasında sporcuların aktif spor yaşamlarını devam ettikleri bölge değişkenine göre sporda ahlaktan uzaklaşma puanlarında bir farklılaşma olmadığını tespit etmişlerdir.

Çavdar (2019) kadın futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve sporda ahlaktan uzaklaşma davranışları incelemek üzere yaptığı çalışmasında sporcuların aktif spor yaşamlarını devam ettikleri bölge değişkenine göre sportmenlik puanlarında bir farklılaşma olmadığını tespit etmişlerdir.

Elik (2017) güneydoğu Anadolu bölgesi futbol takımlarında amatör olarak futbol oynayan sporcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri üzerinde yaptığı çalışmasında araştırmaya katılan sporcuların yaşadıkları yere göre sportmenlik algılarının farklılık göstermediğini tespit etmiştir.

Orta öğretime devam eden öğrencilerin “Ortaöğretime Devam Etmekte Olan Öğrencilerin Sporda Fair Play ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” üzerinde yapılan araştırma literatür kapsamında sınırlı olması sebebiyle elde edilen bulgular literatür ile karşılaştırılıp tartışılmış olup sonuçlar paralellik göstermektedir. Araştırmamız sonuçları varılan bulgular doğrultusunda sporcuların bulundukları bölge değişkenine göre öğrencilerin sportmenlik davranışları ve ahlaki uzaklaşma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

Şebin vd. (2010) spor yapan üniversite öğrencilerinin fair playe ilişkin görüşlerini inceledikleri çalışmalarında kız ve erkek öğrencilerin genelinin fair-playe ilişkin görüşlerinin olumlu yönde olduğunu tespit etmişlerdir.

Yapan (1992) spor ahlakı-beden eğitimi dersinde ahlaki eğitim yapmış olduğu çalışmasında öğrenciler arasında branş farkı olmak sızın bayan sporcuların erkek sporculara oranla sporcu ahlakına yakışmayan davranışları daha az sergiledikleri sonucuna varmıştır.

Gümüş vd. (2016) ortaöğretim öğrencilerinde fair play kavramları üzerine yaptıkları araştırmalarında erkek öğrencilerin kadın öğrencilere oranla fair play konusunda sertliğe daha yatkın oldukları sonucuna varmışlardır.

Gürpınar & Kurşun (2013) basketbolcuların ve futbolcuların sportmenlik yönelimlerine yönelik yapmış oldukları çalışmalarında, kadın sporcuların sportmenlik yönelimi ortalama puanları bütün boyutlarda erkek sporculardan daha yüksek olduğunu tespit edilmişlerdir.

Ökten (2009) toplumsal cinsiyet ve iktidar: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin toplumsal cinsiyet düzeni yaptığı çalışmada kadınların erkeklere oranla daha fazla toplumsal uyuma uygun davranışlar sergilediği sonucuna varmıştır.

Öztürk (2018) vücut geliştirme ve bilek güreşi müsabık sporcularının sportif ahlaki yaklaşımları ile karakterlerinin incelendiği çalışmasında sporda ahlaktan uzaklaşma ölçüm verileri cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermektedir sonucuna varmıştır.

Proios (2011) beden eğitimi ortamlarında öğrenci tarafından algılanan davranış ile "haksız" oyun arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında öğrencilerin okul spor ortamlarında sergiledikleri adil olmayan davranışları ile algılanan davranışları arasında farklılık olmadığını ve bunun da cinsiyete göre değişiklik göstermediğini tespit ettiğini ifade etmiştir.

Orta öğretime devam eden öğrencilerin “Ortaöğretime Devam Etmekte Olan Öğrencilerin Sporda Fair Play Ve Ahlaktan Uzaklaşma Davranışlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” üzerinde yapılan araştırma literatür kapsamında sınırlı olması sebebiyle elde edilen bulgular literatür ile karşılaştırılıp tartışılmış olup sonuçlar paralellik göstermektedir. Araştırmamız sonuçları varılan bulgular doğrultusunda cinsiyet değişkenine göre öğrencilerin sportmenlik davranışları cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Akandere vd. (2009) orta öğretim kurumlarında spora katılımın çocuğun ahlaki gelişimine etkisi araştırmalarında spor yapan öğrencilerin yapmayan öğrencilere kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek ahlaki yargı düzeyine sahip olduğunu sonucuna varmışlardır.

Akandere vd. (2009) orta öğretim kurumlarında spora katılımın çocuğun ahlaki gelişimine etkisi çalışmalarında kurumsal düzeyde spor faaliyetleri ile uğraşan öğrencilerin ahlaki yargı düzeylerinin daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Kuru (2003) farklı statüdeki beden eğitimi bölümü öğrencilerinin kişilik özelliklerini incelediği çalışmasında milli olan ve olmayan öğrencilerin kişilik yapılarının çeşitli demografik değişkenlere göre anlamlı olarak farklılaşmadığı olmadığını tespit etmiştir.

Satcher (2006) lise ve atlet olmayanların sosyal ve ahlaki gerekçelerini incelediği çalışmasında sporcu olmayanların, sporculardan, ahlâkî karakter puanlarının daha yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Yapılan araştırmada orta öğretime devam eden spor yapan ve yapmayan öğrencilerin “sporda fair play ve ahlaktan uzaklaşma davranışları ” bakımından yapılan literatür

taramasının bir hayli sınırlı olması sebebiyle, bu çalışma sonuçları hem literatüre taraması hem de bu alanda çalışan bireylere objektif veriler sunacağı ve yardımcı olacağı düşünülmektedir. Literatür ile karşılaştırılıp tartışılmış olup sonuçlar paralellik göstermektedir. Araştırmamız sonuçları varılan bulgular doğrultusunda sportmenlik davranışları lisanslı spor yapma durumuna göre anlamlı derecede farklılaşmaktadır, lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin ahlaktan uzaklaşma puanları daha düşüktür, lisanslı spor yapmayan öğrencilerin PDS puanları daha yüksektir, lisanslı spor yapmayan öğrencilerin NDK puanları daha yüksektir, lisanslı olarak spor yapmayan öğrenciler daha sportmendir sonuçlarına varılmıştır.

Kızmaz (2004) bireysel ve takım sporu yapan sporcuların kişilik özelliklerinin karşılaştırılmasını inceleyen çalışmasında kişilik özellikleri ile ilgili olarak bireysel ve takım sporu yapanlar arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna varmıştır.

Yıldıran (2011) fair-play: Etimolojik, semantik ve tarihsel bir bakış olarak inceleyen araştırmasında takım sporu ve bireysel sporlarda sporcuların sportmenlik algılarının benzer olduğunu tespit etmişlerdir.

Çalışmamızda orta öğretime devam eden öğrencilerin “sporda fair play ve ahlaktan uzaklaşma davranışları ” üzerinde yapılan araştırmalarda spor branşına göre değişkenine göre literatür kapsamı sınırlı olması sebebiyle, bu çalışma sonuçları hem literatüre taraması hem de bu alanda çalışan bireylere objektif veriler sunacağı düşünülmektedir. Literatür ile karşılaştırılıp tartışılmış olup sonuçlar paralellik göstermektedir. Araştırmamız sonuçları varılan bulgular doğrultusunda bireysel sporlar ile uğraşan bireyler ile takım sporları ile uğraşan bireyler arasında sportmenlik davranışları açısından anlamlı farklılık yoktur.

Kaya (2011) öğretmen adaylarının çocuk hakları ile ilgili görüşlerini incelediği çalışmasında centilmenlik temasında öğrencilerin genellikle rakip takımı tebrik ettikleri ve sonucu kabullendikleri; Erdemlilik teması altında, karşılaşma içerisinde yaptıkları hataları genellikle kabullendikleri, kendilerini eleştirdikleri; sportif organizasyonlara haz almak ve eğlenmek amaçlı katıldıkları; Dürüstlük ve Fırsat Eşitliği temalarında, öğrencilerin eleştiri kabul etmedikleri ve suçlanma durumunda aynı şekilde karşılık verecekleri; Empati temasında, empati kurma, empatinin farkında olma, duygusal tepki gösterme konusunda hassas oldukları; Şiddet ve saldırganlık temasında öğrencilerin genellikle sportmence davrandıkları ortaya çıktığı sonucuna varmıştır.

Öztürk (2018) vücut geliştirme ve bilek güreşi müsabık sporcularının sportif ahlaki yaklaşımları ile karakterlerinin incelediği çalışmasında sporda ahlaktan uzaklaşma algı düzeyleri ile sporda karakter algı düzeyleri arasında negatif, orta ve anlamlı bir ilişkinin olduğu, yapılan araştırmada görüldüğü üzere orta öğrenime devam etmekte olan öğrencilerin ‘sporda fair play ve ahlaktan uzaklaşma davranışları’ incelenmiştir. Bu inceleme sonuçları literatür taraması ile tartışılmaktadır ve sonuç olarak çalışmamızda bulunan öğrencilerin genel olarak fair play davranışları ile ahlaktan uzaklaşma davranışları arasında bulunan negatif yönlü ilişkiyi diğer araştırmalarda desteklemektedir.

5.2. Sonuç

Araştırmamızda ortaöğretime devam etmekte olan öğrencilerin sporda fair play ve ahlaktan uzaklaşma davranışlarının farklı değişkenler açısından incelenmiş olup aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Çalışmaya katılan orta öğretime devam etmekte olan öğrencilerin cinsiyetlerine göre sportmenlik anlamlı olarak farklılık göstermediği ulaşılmıştır aynı zamanda öğrencilerin ahlaki uzaklaşma davranışlarında da cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılık olmadığına ulaşılmıştır.

Çalışmaya katılan orta öğretime devam etmekte olan öğrencilerin okulların bölgelerine göre ahlaktan uzaklaşma puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir. Yalnız aynı öğrencilerin katıldığı çalışmamızda okulların bölgelerine göre toplam sportmenlik puanlarının ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Ankara ili Çankaya ilçesi ve Bala İlçesinde yapılan bu çalışma da Çankaya bölgesinde bulunan okullarda okuyan öğrencilerin toplam sportmenlik puanları daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Çankaya bölgesinde yaşayan insanların sosya ekonomik düzeylerinin yüksek olması, çevre koşullarının çeşitli spor branşlarına elverişli olması bu nedenle bir çok öğrencinin farklı spor branşlarına küçük yaşlarda maruz kalmaları spor ahlakının daha olumlu yönde ilerlediğini göstermektedir.

Çalışmaya katılan orta öğretime devam etmekte olan öğrencilerin sportmenlik davranışları lisanslı spor yapma durumuna göre anlamlı derecede farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır aynı şekilde öğrencilerin ahlaki uzaklaşma davranışları ile ilgili lisanslı spor yapan bireylerin

durumlarında anlamlı derecede farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Bu çalışmada lisanslı olarak spor yapan öğrencilerin ahlaktan uzaklaşma puanları daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Lisanslı olarak spor yapan bireylerin ahlaktan uzaklaşma puanlarının düşük olması o bireylerin aldıkları spor eğitiminin ne kadar başarılı olduğunu göstermektedir. Bu bireylerin ahlaklı davranış sergilemeleri iyi birer sporcu olduklarını göstermektedir.

Ayrıca lisanslı olarak spor yapmayan öğrenciler daha sportmen davranış sergilemekte oldukları sonucuna varılmıştır. Spor yapmayan bireylerin spor yapan bireylere göre spor camiası dışında kalmaları, spor yaparken yüklenilen sorumluluğu taşımadıkları için ve çevresel olgulardan (aile, antrenör, para kazanma, medya vb.) minimum seviyede etkilendikleri için sportmence davranış sergilemeleri daha yüksek bulunmuştur.

Çalışmaya katılan orta öğretime devam etmekte olan öğrencilerin spor türüne göre sportmenlik davranışında ve ahlaktan uzaklaşma davranışında anlamlı derecede farklılık göstermemektedir. Yani diğer bir deyişle bireysel sporlar ile uğraşan bireyler ile takım sporları ile uğraşan bireyler arasında sportmenlik ve ahlaktan uzaklaşma davranışları açısından anlamlı farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

Çalışmaya katılan orta öğretime devam etmekte olan öğrencilerin toplam sportmenlik puanı ile ahlak uzaklaşma puanı arasında farklı yönde kuvvetli bir ilişki vardır. Kişilerin ahlaktan uzaklaşma puanı arttıkça, pozitif davranış sergileme puanları da düşmektedir. Ya da önermenin tersi de doğrudur.

Sonuç olarak, orta öğretime devam eden öğrencilerin okulların bölgelerine göre toplam sportmenlik puanlarının ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu bulunmuştur. Ankara ili Çankaya ilçesi ve Bala İlçesinde yapılan bu çalışma da Çankaya bölgesinde bulunan okullarda okuyan öğrencilerin toplam sportmenlik puanları daha yüksek olduğu olma neden Çankaya bölgesinin merkez ilçe olması ve öğrencilerin ulaşabilecekleri her türü imkanın olması, seçim yapabilme, spor yapma anlamının farklı uyarıcılara maruz kalabilme durumları söz konusu olabilir. Öğrencilerin lisanslı spor yapma durumuna göre anlamlı derecede farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır aynı şekilde öğrencilerin ahlaki uzaklaşma davranışları ile ilgili lisanslı spor yapan bireylerin durumlarında anlamlı derecede farklılık olması öğrencilerin teknoloji çağında yaşıyor olmaları ve sporunda bu çağ içerisinde sürekli gelişim göstermesi hedeflenen başarının güçleşmesi daha çok insanın spor yaşamına

dahil olması gibi durumlara bakılırsa spor yapan bireylerden her zaman bir beklenti olması (para, başarı, madalya vb.) sportmenlik ve ahlaki uzaklaşma puanlarını da etkilemektedir.

5.3. Öneriler

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Araştırmamızda kullandığımız “Sporda Ahlaktan Uzaklaşma Ölçeği” ve “Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği” geliştirilerek eğitim-öğretimin diğer kademelerinde de kullanılabilir.
- Araştırmamızda kullandığımız “Sporda Ahlaktan Uzaklaşma Ölçeği” ve “Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği” çeşitli illerdeki orta öğretime devam eden öğrencileri uygulanarak Türkiye normu oluşturulabilir.
- Spor eğitiminde etik kuralların ve ahlaki davranış kurallarının küçük yaşlarda sporculara benimsetilebilir.
- Sadece sporcular değil spor ile uğraşan tüm bireylerin (Hakem, antrenör yönetici, taraftar, gazeteci vb.) sportmenlik ve ahlaki uzaklaşma davranışları geliştirilebilir.
- Öğrencilerin empati becerilerini geliştirmek ve ahlaki bakış açılarını geliştirmek için empati eğitim programlarının verilebilir.
- Sporda ahlaktan uzaklaşma ve sportmenlik yönelimi çeşitli branşlardan çok sayıda sporcu üzerinde çalışılabilir.
- Nitel çalışma yöntemi kullanılarak daha derinlemesine bir araştırma yapılabilir.
- Milli Eğitim Bakanlığı eğitim-öğretim müfredat programlarında beden eğitimi ve spor ders ders programı içerisine ahlaktan uzaklaşma durumu ile ilgili kavramlar yerleştirilebilir.
- Ailelere toplumun değerler yargılarına bağlı birbirlerine ve kendilerine saygılı bireyler yetiştirilmesi için anne-baba olmadan önce bilgilendirme yapılabilir.
- Aktif spor yapan bireylere sportmenlik ve ahlaki uzaklaşma kavramlarının çeşitli kaplarda ya da takımlarda bilgilendirme yapılarak tanıtılabilir.
- Sportmence davranan sporcuların aileleriyle birlikte ödüllendirmesi yapılabilir bu şekilde ailelerin fair davranışa teşviki sağlanabilir.
- Öğrencilerin ya da sporcuların spora başlamadan önce fair play ve ahlaktan uzaklaşma davranışları ile ilgili bilgileri ölçülebilir. Bu ölçüm doğrultusunda bilgilendirme yapılabilir.

- Çeşitli medya tırleri kullanarak bilinç altına fair play davranışlar olumlu olarak teşvik edilirken ahlaktan uzaklaşma davranışlarından kaçınmaları için farklı şekillerde (reklamlar da, ma esnası tribnlerde, sosyal medyada en çok kullanılan sosyal programlarda platform açarak, karikatürler çizilerek çizgi filmler yapılarak vb.) mesajlar verilebilir.
- Çeşitli spor branşlarında sadece fair play müsabakaları yapılabilir.

KAYNAKLAR

- Açıkada, C. (1993, Aralık). *Beden eğitiminden spor eğitime: Sporda yeni felsefeler*. 2. Ulusal Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumun'da sunulmuş bildiri, Milli Eğitim, Manisa.
- Ağbuğa B. & Aslan, Ş. (2010). *İlköğretim için oyunlarla beden eğitimi* (1. Baskı). Ankara :Nobel.
- Akandere, M., Baştuğ, G. & Güler, E. D. (2009). Orta öğretim kurumlarında spora katılımın çocuğun ahlaki gelişimine etkisi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(3), 59-68.
- Akdoğan, S. (2009). *Beden eğitimi öğretmenlerinin ilköğretim beden eğitimi dersi yeni öğretim programı hakkında görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aras, Ö. (2013). *İlköğretim kurumları ikinci kademedeki öğrenim gören öğrenci ve görev yapan beden eğitimi öğretmenlerinin beden eğitimi dersine yönelik görüş ve tutumlarının incelenmesi (Kars ili örneği)*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Artut, K. (2013). *Eğitim fakülteleri ve ilköğretim öğretmenleri için sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Ankara: Anı.
- Atasoy, B. & Öztürk Kuter, F. (2005). Küreselleşme ve spor. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 11-22.
- Avrupa Komisyonu/EACEA/Eurydice. (2013). *Avrupa'daki okullarda beden eğitimi ve spor eurydice raporu*. Lüksemburg: AB Yayın Ofisi.
- Aydın, M. Z. (2003). *Okulda ahlak eğitimi ve ahlak öğretiminde örnek olay incelemesi yöntemi* (1. Basım). Ankara: Nobel.

- Bandura, A. (1989). Self-regulation of motivation and action through internal standards and goal systems. In L.A. Pervin (Ed.), *Goal Concepts in Personality and Social Psychology* (pp. 19-85). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum, Associates.
- Bandura, A., Barbaranelli, C., Caprara, G. V. & Pastorelli, C. (1996). Mechanism of moral disengagement in the exercise of moral agency. *Journal of Personality and Social Psychology*, 71, 364-374.
- Baumann, S. (1994). *Uygulamalı spor psikolojisi* (H. C. İkizler, & A. O. Özcan, Çev.). İstanbul: Alfa.
- Boardley, I. D. & Kavussanu, M. (2008). The moral disengagement in sport scale–short. *Journal of Sports Sciences*, 26(14), 1507-1517.
- Byrne, B. M. (2013). *Structural equation modeling with LISREL, PRELIS, and SIMPLIS: Basic concepts, applications, and programming*. Psychology.
- Candan, D. G. & Ergen, G. (2014). 3. Sınıf Hayat Bilgisi Ders Kitaplarının Temel Evrensel Değerleri İçermesi Bakımından İncelenmesi. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 7(1),134-161
- Cesur, S. (2003 Polonya). Morality concepts within a group of Turkish adults. *29th Annual Conference of the Association for Moral Education, Krakow*.16-16
- Cevizci, A. (2002). *Etiğe giriş*. İstanbul: Engin.
- Çavdar, G. (2019). *Kadın futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve sporda ahlaktan uzaklaşma mekanizmalarının farklı değişkenlere göre değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Trabzon Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Çileli, M. (1981). *14-18 yaşları arasındaki öğrencilerde ahlaki yargının zihinsel gelişim psikolojisi yaklaşımı ile değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Ankara.
- Çitemel, N. (2010). *Lisansüstü öğrencilerinin ahlaki yargı yetenekleri ile psikolojik belirtileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adapazarı.
- Çoknaz, D., Atalay Noordegraaf M., Güler L. & Yoruç Çotuk M. (2010). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin olimpiik konulara yönelik farkındalıkları ve olimpiik

- kavramlara ilişkin değerlendirmeleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1264-1289.
- Devlet Planlama Teşkilatı. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı. (2001). *Hayat boyu eğitim ve örgün olmayan eğitim özel ihtisas komisyonu raporu*. Ankara.
- Eitzen, D. S. (2006). *Fair and foul: beyond the myths and paradoxes of sport*. Lanham, Md.: Rowman & Littlefield.
- Elik, T. (2017). *Güneydoğu Anadolu bölgesi futbol takımlarında amatör olarak futbol oynayan sporcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Erdem, S. (2000, Ekim). *Olimpizm, olimpik hareket ve fair play*. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Hacettepe Üniversitesi, Antalya.
- Erdemli, A. (1992, Kasım). *Fair play ve olimpizm*. Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Erdemli, A. (2008). *Spor yapan insan*. İstanbul: E.
- Ertürk, S. (1975). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Yelken.
- Fidan, N. (2012). *Okulda öğrenme ve öğretme*. Ankara: Pegem.
- Gezici Yalçın, M., Şenyurt, A. Y., Gültepe, B. & Çoşkun, H. (2015). Ahlaki uzaklaşma ölçeğinin Türkçe'ye uyarlanması. *Kalem Uluslararası Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 309–332.
- Gökmen, H. (1988). *Gençlerin gelişmelerinde beden eğitiminin rolü (fiziksel psikolojik ve sosyal gelişmede), orta öğretim kurumlarında beden eğitimi ve sorunları*. Ankara: Türk Eğitim Derneği.
- Güllü, M. & Güçlü, M. (2009). Ortaöğretim öğrencileri için beden eğitimi dersi tutum ölçeği geliştirilmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 138-151.
- Gümüş, H., Saraçlı, S., Karakullukçu, Ö. M., Doğanay, G., & Kurtipek, S. (2016). Ortaöğretim öğrencilerinde fair play kavramı. *International Journal of Science Culture and Sport*, 4(2), 430-438.
- Günay, M. (2019). *Beden eğitimi öğretmenliği konu anlatımlı soru bankası*. Ankara; Gazi.

- Gündüz, M. (2010). *Ahlak sosyolojisi*. Ankara: Anı.
- Güngör, A. (2003). *Gelişim ve öğrenme* (2. Baskı). Ankara: Anı.
- Gürpınar, B. & Kurşun, S. (2013). Basketbolcuların ve futbolcuların sportmenlik yönelimleri. *Mediterranean Journal of Humanities*, 3(1), 171-176.
- Gürpınar, B. (2015). Sporda ahlaktan uzaklaşma ölçeği kısa formunun Türk kültürüne uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ankara Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 13(1), 57-64
- Hacısalıhoğlu, M. (2006). *Beden eğitimi öğretmenlerinin ders performanslarının öğrenciler tarafından değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Hamlin, J. K., Wynn, K. & Bloom, P. (2007). Social evaluation by preverbal infants. *Nature*, 22(450), 557-560.
- Hançerlioğlu, O. (1986). *Toplumbilim sözlüğü*. İstanbul: Remzi.
- Hayat Ansiklopedisi (1973) Cilt 2, İstanbul:Doğan.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2006). *Yeni insan ve insanlar*. (10. Basım). İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel.
- Kaya, S. Ö. (2011). *Öğretmen adaylarının çocuk hakları ile ilgili görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Kline, R. B. (2005). *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* New York: The Guilford Press.
- Kılıcıl, E. (1998). *Sosyal çevre-spor ilişkileri, teori ve elit sporculara ilişkin bir uygulama*. Ankara: Bağırhan.
- Kılıç N., Özbayraktar F., Yücel E., Kıvanç C., Han A. & Kılıç M. (2008). *Güzel sanatlar ve spor liseleri beden eğitimi ve spor tarihi devlet kitapları*, (3. Baskı). Ankara: Devlet.
- Kılıç S. (2009). *Spor yöneticiliği bölümü öğrencilerinin kişilik özellikleri ile sportmenlik yönelim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Erzurum.

- Kızmaz, M. (2004). *Bireysel ve takım sporu yapan sporcuların kişilik özelliklerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Koç, Y. (2013). Beden eğitimi dersi sportmenlik davranışı ölçeği (BEDSDÖ): Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1), 96-114.
- Kuçuradi, İ. (1994). *Uludağ konuşmaları (özgürlük ahlak kültür kavramları)*. Ankara: Türk Felsefe.
- Kuru, E. (2003). Farklı statüdeki beden eğitimi bölümü öğrencilerinin kişilik özellikleri. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(1), 175-191.
- Lickona, T. (1991). *Education for character: How school teach respect and responsibility*. Newyork: Bantam.
- Manore, M. M., Barr S. I. & Butterfield G. E. (2000) Position of dietitians of canada, the american dietetic association, and the american college of sports medicine: Nutrition and athletic performance. *JAm Diet Assoc*, 100(12), 1543-56.
- Mcnamee M., Olivier S. & Wainwright P. (2006). *Research ethics in exercise healthAnd Sports Sciences*. London : Routledge.
- Michael, S. L., Merlo, C. L., Basch, C. E., Wentzel, K. R. & Wechsler, H. (2015). Critical connections: health and academics. *Journal of School Health*, 85(11), 740-758.
- National Association for Sport and Physical Education (NASPE), (1995). *Moving into the future: National physical education standarts: A guide tocontent and assessment*. Boston: CB/McGraw-Hill nonathletes. Doctoral dissertation, The University of Southern Mississippi, USA.
- Onat, O. (2011). *Genç yetişkinlerin ahlaki kimliklerinin incelenmesine yönelik nitel bir araştırma*. Doktora tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ökten, Ş. (2009). Toplumsal cinsiyet ve iktidar: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin toplumsal cinsiyet düzeni. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 302-3012.
- Özeri, Z. N. (2004). *Okul öncesi din ve ahlak eğitimi*. (1. Basım). İstanbul: Dem.
- Öztürk, V. (2018). *Vücut geliştirme ve bilek güreşi müsabık sporcularının sportif ahlaki yaklaşımları ile karakterlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Antalya.

- Pehlivan, Z. (2004). Fair-play kavramının geliştirilmesinde okul sporunun yeri ve önemi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 49-53.
- Proios, M. (2011). Relationship between student perceived conduct in physical education settings and "unfair" play. *International Journal of Applied Sports Sciences*, 23(2), 421-440.
- Sakallı, N. (2001). *Sosyal etkiler*. Ankara: İmge.
- Satcher, N. D. (2006). *Social and moral reasoning of high school athletes and non-athletes*. Doctoral dissertation, The University of Southern Mississippi.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research Online*, 8(2), 23-74.
- Sheikh, S. & Janoff-Bulman, R. (2010). Tracing the self-regulatory bases of moral emotions. *Emotion Review*, 2(4), 386-396.
- Sheikh, S. & Janoff-Bulman, R., (2013). Paradoxical consequences of prohibitions. *Journal of Personality and Social Psychology*, 105(2), 301-315.
- Siedentop, M. A., Mand, C. & Taggart, A. (1986). *Physical Education Teaching and Curriculum Strategies for Grades*. Mountain View: Mayfield Publishing Company.
- Solmaz, A. (2006). *Milli eğitim bünyesindeki okullarda beden eğitimi derslerinin işlevsel durumu*. Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Kocaeli.
- Şahin, H.M. (2005). *Beden eğitimi ve spor sözlüğü*. İstanbul: Morpa Kültür.
- Şahin, M. (1998). *Spor ahlakı ve sorunları*. İstanbul: Evrensel.
- Şebin, K , Tozoğlu, E , Yılmaz, S., Demirel, N., & Bostancı, Ö. . (2010). Spor yapan üniversite öğrencilerinin fair playe ilişkin görüşleri / the opinions about fair play of university students who doing sport. Retrieved 20 Dec 2019. Web: <http://www.e-dergi.atauni.edu.tr> .
- Şengün, M. (2008). *Lise öğrencilerini ahlaki olgunluk düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Doktora Tezi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Samsun.

- Tamer, K. & Pulur, A. (2001). *Beden eğitimi ve sporda öğretim yöntemleri*. Ankara: Koza.
- Tezbaşaran, A. Ata (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği.
- Tezcan, M. (1996 Ekim). *Küreselleşmenin eğitimsel boyutu*. Türkiye 2. Eğitim Felsefesi Kongresi 'nde sunulmuş bildiri. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Van.
- Tiryaki, G. (1981). *Doping*. Bitirme Tezi, On Dokuz Mayıs Gençlik ve Spor Akademisi, Ankara.
- Tiryaki, Ş. (2006). *Spor psikolojisi: Kavramlar, kuramlar ve uygulama*. Ankara: Eylül.
- Toscano, M., Toscano, N., Ramsey, P. P. & Smidt, R.K. (2001). *Instructor's solutions manual applied statistics for engineers and scientists: Using microsoft excel and minitab*. Prentice Hall.
- Turiel, E. (2002). *Çocukluk çağında toplumsal usamlamanın doğası ve temelleri: etiğin doğal temelleri*. (N. Acar, Çev.). İstanbul: Doruk.
- Türk Dil Kurumu (2019). *Türkçe sözlük*. <http://www.tdk.gov.tr/sayfasından> erişilmiştir.
- Tyler, R. (1949). *Basic principles of curriculum and instruction*. Chicago: The University of Chicago.
- Ünlü, H. & Aydos, L. (2008). Beden eğitimi dersinde sınıf yönetimi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 5(1), 1-7.
- Yalçın, H. F. (1995). *Beden eğitimi öğretmeni el kitabı*. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Yapan, H. T. (2007). *Spor ahlakı*. Gaziantep: Merkez.
- Yapan, T. H. (1992). *Spor ahlakı-beden eğitimi dersinde ahlaki eğitim*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yaylacı, F. (1998). İlköğretim okulları beden eğitimi dersi öğretim programının değerlendirilmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(1), 95-106.
- Yıldıran İ. (1992, Kasım). *Sporda "fair-play" kavramının tarihsel boyutları*. Spor Bilimleri 2. Ulusal Kongresi'nde sunulmuş bildiri, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu, Ankara.

- Yıldıran, İ. (2002, Ekim). *Fair-play: kapsamı, Türkiye'deki görünümü ve geliştirme perspektifleri*. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi' nde sunulan bildiri, Teksir, Antalya.
- Yıldıran, İ. (2005). Fair play eğitiminde beden eğitiminin rolü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 3-16.
- Yıldıran, İ. (2011). Fair-play: etimolojik, semantik ve tarihsel bir bakış. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(4), 3-18.

EKLER

EK 1. Öğrenci Kişisel Bilgi Formu

Sevgili Öğrenciler;

Bu anket bilimsel bir araştırmaya ışık tutmak amacıyla hazırlanmıştır. Sorulara vereceğiniz samimi ve gerçeğe uygun cevaplar çalışmanın geçerliliği için önem arz etmektedir. Yardımlarınız için teşekkür ederim.

TUĞBA ERİŞ

Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

Soruları dikkatle okuduktan sonra uygun seçeneğin yanındaki parantezin içine (X) işareti koyunuz.

1. Okulunuzun adı:

2. Kaçınıcı sınıfta okuyorsunuz:

☐ 9	☐ 10	☐ 11	☐ 12
----------------------------	-----------------------------	-----------------------------	-----------------------------

3. Cinsiyetiniz:

☐ Kız	☐ Erkek
------------------------------	--------------------------------

4. Lisanslı spor yapıyor musunuz?

☐ Evet	☐ Hayır
-------------------------------	--------------------------------

5. Cevabınız “Evet” ise hangi spor branşında yarışmalara katılıyorsunuz?

☐ Atletizm	☐ Güreş	☐ Judo	☐ Tekvando
☐ Badminton	☐ Futbol	☐ Karate	☐ Tenis
☐ Basketbol	☐ Halter	☐ Kros	☐ Voleybol
☐ Cimnastik	☐ Hentbol	☐ Masa Tenisi	☐ Yüzme
☐ Diğer			

6. Cevabınız “Evet” ise aşağıdaki hangi tür spor branşında yarışmalara katılıyorsunuz?

☐ Bireysel Sporlar	☐ Takım Sporları
---	---

7. Cevabınız “Evet” ise spor branşından maddi kazanç elde ediyor musunuz?

☐ Ediyorum	☐ Etmiyorum
-----------------------------------	------------------------------------

8. Cevabınız “Evet” ise spor branşınıza uygun başarı hedefiniz var mı? Var ise bu hedef nedir?

☐ Evet	☐ Hayır
-------------------------------	--------------------------------

Hedefim:.....

.....

EK 2. Sporda Ahlaktan Uzaklaşma Ölçeği

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Biraz Katılmıyorum	Tarafsızım	Biraz Katılıyorum	Katılıyorum
1) Kuralları esnetmek dengeleri eşitlemenin bir yoludur						
2) Şiddet içeren bir davranışla sonuçlanmadığı sürece rakibe bağırılabilir						
3) Kaba davranışlar sergileyen bir rakibe kötü davranılabilir						
4)Eğer takımına yardım edecekse sporcuların hakemlere yalan söylemeleri kabul edilebilir						
5) Takımlarının uyguladığı sportmenlik dışı taktiklerin sadece ufak bir parçası olan sporcuları suçlamak haksızlıktır						
6) Antrenörü tarafından rakibini sakatlamak için teşvik edilen sporcular suçlanmamalıdır						
7) Sporcuların birbirlerine kötü söz kullanmaları gerçekte kimseye zarar vermez						
8) Kötü bir davranışa maruz kalmış sporcular genellikle bunu hak edecek bir şey yapmışlardır bir şey yapmışlardır						

EK 3. Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği

		Her Zaman	Çok Sık	Ara Sıra	Nadiren	Hiçbir Zaman
Beden eğitimi dersinde ...						
1	oyunda rakibim düşerse kalkmasına yardım ederim.					
2	oyunun sonunda yenilen arkadaşlarımın fazla üzülmemesi için onları rahatlatırım.					
3	oyun esnasında rakibin dikkatini bozmak için değişik sesler çıkarırım.					
4	heyecanlanıp oyun kuralına uymadığımda rakibimden özür dilerim.					
5	benden topu kurallara uygun olarak almayan rakibimden ben de topu aynı şekilde almaya çalışırım.					
6	oyunda, rakibimi durdurmak için sakatlamayı göze alıp faul yaparım.					
7	yenildiğim zaman rakip kim olursa olsun onu tebrik ederim.					
8	takım arkadaşım başarısız hareket yaptığında ona tepki gösteririm.					
9	eğer rakibimin haksız yere cezalandırıldığını görürsem, durumu düzeltmeye çalışırım.					
10	oyunda öndeysem, vakit geçirmek için topu sahanın ya da bahçenin dışına atarım.					
11	oyun arasında <u>rakibimle</u> içeceğimi veya yiyeceğimi bölüşürüm.					
12	öğretmenim olmasa bile öğretmenimin görevlendirdiği kişinin kararlarına saygı duyarım.					
13	rakip takımında bir oyuncu başarısız hareket yaptığında onunla dalga geçerim.					
14	topu olmayan arkadaşımınla topumu paylaşıyorum.					
15	yendiğim zaman karşı takım oyuncusuyla dalga geçerim.					
16	bir rakip incindiğinde, oyuncunun yardım alabilmesi için oyunun durdurulmasını isterim.					
17	<u>sinirlenince</u> kimse görmeden bana yakın olan rakibime el veya ayak kullanarak zarar veririm.					
18	yenildiğim zaman başarısız olan takım arkadaşlarımı suçlarım.					
19	kazansam da kaybetsem de oyundan sonra rakip takım oyuncusu ile el sıkışıyorum.					
20	kazanmak için gerekirse hile yaparım.					
21	rakibim güzel hareketler yaptığında onu güzel sözlerimle veya elimle tebrik ederim.					
22	rakibimin gözünü korkutmak için topa sert müdahale ederim.					

EK 4. Ölçek İzni

SPORDA AHLAKTAN UZAKLAŞMA ÖLÇEĞİ KISA FORMUNUN TÜRK KÜLTÜRÜNE UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

TUGBA ERİŞ <toobeis89@gmail.com>

27 Ara 2017 00:05

Alıcı: bahrigurpinar

SAYIN YRD. DOÇ. DR. BAHRİ GÜRPINAR BEN GAZİ ÜNİVERSİTESİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİYİM SPORDA AHLAKTAN UZAKLAŞMA ÖLÇEĞİ KISA FORMUNUN TÜRK KÜLTÜRÜNE UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI ÇALIŞMANIZIN ANKETİNİ UYGUN GÖRÜRSENİZ TEZİMDE KULLANMAK İSTİYORUM ÇALIŞMANIZI BULDUM FAKAT ANKETE ULAŞAMADIM YARDIMCI OLURSANIZ ÇOK SEVİNİRİM. İYİ ÇALIŞMALAR.
TUĞBA ERİŞ

BAHRİ GÜRPINAR <bahrigurpinar@yahoo.com>

27 Ara 2017 00:58

Alıcı: ben

Tuğba hocam merhaba. Ölçeği kullanabilirsiniz. Ölçek 8 madde ve makalenin içinde maddeler açık bir şekilde yazıyor. Onun haricinde siz istediğiniz demografik bilgiyi ekleyebilirsiniz. Yardımcı olabileceğim başka birşey olursa yazın lütfen. Size çalışmanızda başarılar dilerim.
Not 1: ölçeğin türkçe formunu kullandığınızı belirterek atıf yapmayı unutmayın lütfen.
Not 2: Doç. Dr olacak :)))

SPORDA AHLAKTAN UZAKLAŞMA ÖLÇEĞİ KISA FORMUNUN TÜRK KÜLTÜRÜNE UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

TUGBA ERİŞ <toobeis89@gmail.com>

27 Ara 2017 00:05

Alıcı: bahrigurpinar

SAYIN YRD. DOÇ. DR. BAHRİ GÜRPINAR BEN GAZİ ÜNİVERSİTESİ BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANA BİLİM DALI YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİSİYİM SPORDA AHLAKTAN UZAKLAŞMA ÖLÇEĞİ KISA FORMUNUN TÜRK KÜLTÜRÜNE UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI ÇALIŞMANIZIN ANKETİNİ UYGUN GÖRÜRSENİZ TEZİMDE KULLANMAK İSTİYORUM ÇALIŞMANIZI BULDUM FAKAT ANKETE ULAŞAMADIM YARDIMCI OLURSANIZ ÇOK SEVİNİRİM. İYİ ÇALIŞMALAR.
TUĞBA ERİŞ

BAHRİ GÜRPINAR <bahrigurpinar@yahoo.com>

27 Ara 2017 00:58

Alıcı: ben

Tuğba hocam merhaba. Ölçeği kullanabilirsiniz. Ölçek 8 madde ve makalenin içinde maddeler açık bir şekilde yazıyor. Onun haricinde siz istediğiniz demografik bilgiyi ekleyebilirsiniz. Yardımcı olabileceğim başka birşey olursa yazın lütfen. Size çalışmanızda başarılar dilerim.
Not 1: ölçeğin türkçe formunu kullandığınızı belirterek atıf yapmayı unutmayın lütfen.
Not 2: Doç. Dr olacak :)))

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR..